

A szociális munka eszköztára hajléktalan párok számára¹

Ez az útmutató a St. Mungo's 2020-as [Homeless Couples and Relationships Toolkit kiadvány](#) szerkesztett magyar nyelvű változata. A fordítás az Erasmus+ [Hajléktalan élethelyzetben élő nők projekt](#) keretében került sor, amelyben hét ország hajléktalanellátó szervezetei cseréltek tapasztalatok a nőkkel végzett munka különböző aspektusairól két éven át – a találkozók [előadásai](#) illetve különböző hasznos, a [témákhoz kapcsolódó anyagok](#) a projekt honlapján böngészhetőek. Az együttműködés egyik résztvevője az angol [St. Mungo's szervezet](#), akik több mint 1600 munkatárssal gondoskodnak mintegy 3000 hajléktalan emberről szállásnyújtó intézményben, és további többezer közterületen éjszakázóról utcai ellátás formájában. A projekt során a partnerek megismerték egymás jó gyakorlatait, többek között a [párkapcsolatban élők nőkkel kapcsolatban](#) – az evvel kapcsolatos összefoglaló magyarul is elérhető [itt](#).

A ***Szociális munka eszköztára hajléktalan párok számára*** kutatási eredményekre alapozva tartalmaz hasznos tanácsokat hajléktalan, párkapcsolatban élő embereket támogató szervezetek és munkatársaik számára. A párkapcsolatot tágan értelmezik: nem csak együtt, egy szállón élő emberek tartoznak ide, hanem mindazok, akik magukat párkapcsolatban élőként határozzák meg. Az eredeti szövegből néhány olyan részt kihagytunk, amelyek kifejezetten a helyi, brit viszonyok között értelmezhetőek – másokat viszont ennek ellenére lefordítottunk, mert úgy gondoltuk, hogy tanulságosak lehetnek a magyar szakmai közönség számára is. Bizonyos helyeken magyar nyelvű, vagy a magyar szervezetekre vonatkozó információt is beillesztettünk.

Kívánjuk, hogy sok team találjon benne a munkáját támogató ötleteket!²

---

¹ írta: Dillon Michelis, a St Mungo's komplex szükségletű párokkal foglalkozó projektjének vezetője

² fordította: Kis-Lánszki Réka; szerkesztette: Fehér Boróka és Gerencsér Tamás (projektvezető)

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Miért van szükség az eszköztárra?	4
Kinek hasznos az eszköztár?	5
Párok definíciója az eszköztárban	5
Módszertan	5
Couples First? (Párok előnyben?) – kutatás	6
A párokkal zajló munka alapelvei	7
Erőforrásokra koncentráló megközelítés	7
Emberi jogi megközelítés	8
A szexuális élethez való jog	9
Sokszínűség és interszekcionalitás	10
Többszörös hátrányok és interszekcionalitás	14
Sokszínűség és interszekcionalitás a kapcsolatokban	15
Párok és kapcsolatok támogatása a gyakorlatban	16
Hajléktalan párok szükségletei	16
Adatok és átláthatóság	21
Párokat érintő kihívások	21
Hatások	22
Bevált gyakorlatok és ajánlások	22
Kihívások a párok számára	23
Hogyan néz ki a párok ellátási útja?	24
Feltételezések és tudattalan előítéletek	27
Az LMBTQ+ hajléktalan párok láthatatlan volta	27
Szexuális és reprodukciós egészség	31
Szexuális egészség és identitás	33
Reproduktív egészség	35
Gyermekek	36
Gyermekvállalás a jövőben	37
Komplex trauma	38
Párok nehézségei	39
Drog- és alkoholfogyasztás	42
Halálozás és gyász	46
Gyászfolyamatok	47
Gyász	48

Párkapcsolati erőszak	49
Párkapcsolati erőszak meghatározása	49
Párkapcsolati erőszak és hajléktalanság.....	49
Munkatársak támogatása.....	50
Párkapcsolati erőszak kezelése	51
Párkapcsolati erőszak, kultúra és hiedelmek.....	51
Housing First.....	54
DASH RIC értékelés	54
Független családon belüli erőszakkal foglalkozó ügyvédek (Independent Domestic Violence Advocates, IDVA).....	54
Kölcsönös abúzus.....	55
Egészségtelen vagy bántalmazó kapcsolat?	56
LMBTQ+ túlélők	56
Családon belüli erőszakkal foglalkozó szervezetek.....	58
LMBTQ+ párkapcsolatok	58
Helyes kérdésfeltevés.....	58
Párkapcsolatok	59
Önképzés.....	60
Pride – meleg büszkeség	61

Bevezetés

Mindenkinek joga van egy helyhez, amit otthonának hívhat. Egy helyhez, ami biztonságot nyújt, ahol kapcsolódhat másokhoz közösen megélt élményeken keresztül. Mindezek megélhetők egy párkapcsolatban, vagy – sok hajléktalan ember számára – társkapcsolat hiányában lakhatási és egyéb professzionális támogató szervezetek keretein belül, különösen, ha nincs más lehetőségük, mint az egyéni ellátásba bekerülni. Egyértelműen szükség lenne több olyan szállóra, ahol párokat tudnak fogadni, illetve képzésekre a munkatársak számára, hogy magabiztosan, felkészülten tudjanak foglalkozni a hozzájuk forduló párokkal. Fontos biztosítani, hogy az a kihívásokkal teli munka, amit a párok lakhatáshoz juttatása jelent, ne maradjon befejezetlen.

Jelen eszköztár párok számára egyértelmű lakhatási megoldásokat biztosító ajánlásokat, valamint a kliensekkel közvetlenül dolgozó, párokkal és a kapcsolatukkal foglalkozó munkatársaknak szóló iránymutatásokat tartalmaz. Mindebben a felépülés-központú megközelítést követi, amiben a felépülés célja minden egyes kliens számára a megelégedett, értelmes és céltudatos élet megélése, valamint beilleszkedés a társadalom egészébe. A legtöbb ember számára ez azt jelenti, hogy legyen egy olyan helye, amit otthonnak hívhat, fenn tudjon tartani egy viszonylagos jólétet, legyenek megerősítő kapcsolatai, tudja kezelni a különböző élethelyzeteket, és lehessen egy közösség tagja.³

Miért van szükség az eszköztárra?

- Tudatosuljanak azok az akadályok, amikkel a párkapcsolatban élő hajléktalanok szembesülnek.
- Fejlődhessenek az utcai szociális munkások és a szállókon dolgozó munkatársak adatgyűjtési módszerei hajléktalan párokkal kapcsolatban.
- Javuljanak az utcán és a rossz lakáskörülmények között élő hajléktalan párok lakhatási és támogatási lehetőségei.
- Támogatást és iránymutatást kaphassanak a hajléktalan párokat segítő szakemberek.
- Javuljon a hajléktalan párokkal dolgozó szervezetek állami támogatása.
- Meggyökerezhessenek a meglévő jó támogatási és lakhatáshoz juttatási gyakorlatok.

---

³ (<https://www.mungos.org/work-with-us/our-approach/>)

Kinek hasznos az eszköztár?

Az eszköztár iránymutatása a komplex támogatásra szoruló hajléktalan párokkal dolgozó utcai szociális munkások és a szállók munkatársai számára készült. Az általános iránymutatás egy része hasznos lehet a kevesebb támogatást igénylő párokat segítő szociális munkások részére is. Az eszköztárban található ajánlások a felvételért felelős munkatársaknak is.

A kutatás, az esettanulmányok és a szolgáltatások leírása öt londoni városrész szervezeteit és néhány, az egész városra kiterjedő speciális szolgáltatást mutat be. Az érintett városrészek: Tower Hamlets, Westminster, City of London, Southwark, Hammersmith&Fulham.

Párok definíciója az eszköztárban

Az eszköztárban a „pár” kifejezés két olyan emberre vonatkozik, akik magukat párkapcsolatban lévőnek definiálják. Eközben lehetnek más partnereik is, lehetnek egészségtelen oldalai a kapcsolatuknak, és előfordulhat, hogy a kapcsolatuk gyakori szakításokkal majd újból egymásra találásokkal tarkított.

Ha az egyik fél párkapcsolati erőszak miatt ki akar lépni a kapcsolatból, fel kell keresni a hatóságokat annak érdekében, hogy az abúzus túlélője képes legyen lépni, és biztonságos lakhatáshoz juthasson. További információk a [Párkapcsolati erőszak](#) c. fejezetben, illetve az érintett intézmény biztonsági előírásaiban található.

Az eszköztár párkapcsolatnak tekinti:

- Ha mindkét fél az utcán él.
- Ha az egyik fél az utcán él, a másik szálláson.
- Mindkét fél ugyanazon a szálláson él.
- Mindkét fél szállón él, de külön.

Módszertan

Az eszköztárban bemutatott jó gyakorlatok a kliensekkel foglalkozó munkatársi fókuszcsoporthoz, párokat érintő esetfeldolgozások, az esetek nyomon követése és a kliensekkel készített interjúk nyomán bontakoztak ki. Jó gyakorlatot jelent az, ha egy cselekvés pozitív hatással volt egy párra és

a kapcsolatukra, például, ha egy párnak sikerült közös elhelyezést találni, vagy a párkapcsolat egészségesebbé vált.

Couples First? (Párok előnyben?) – kutatás

A Nők Központja Brightonban a Commonweal Housing támogatásával 2018-ban publikálta a [Couples First?](#) (Párok előnyben?) című kutatásukat. Az országos kutatás az utcán élő, ciszgender, férfiakkal kapcsolatban lévő nők nehézségeire koncentrált, és átfogó képet nyújt az utcán történő párkapcsolati erőszakról.

A kutatás legfontosabb eredményei:

- *Párok esetében fokozott figyelem a kockázatok felmérésében. A szolgálatoknak sokkal kevésbé szabad figyelmen kívül hagyni a kockázatokat, és nyitottabbá kellene válniuk a dinamikusabb kockázat-felismerés és -csökkentés irányában.*
- *Minden egyént és párt számba kell venni, és biztosítani, hogy a kapcsolatukat tiszteletben tartják a támogatásuk során.*
- *Megteremteni a segítő szervezetek közötti együttműködés, közös munka feltételeit.*
- *Több támogatott lakhatási lehetőség megteremtése nők számára.*
- *A hajléktalan emberekkel kapcsolatos rendelkezésekben nagyobb teret kapjanak az utcán élő párok.*
- *Az önkormányzatoknak meg kellene követelniük, hogy a hajléktalan ellátásra kiszereződött szervezetet párokat is ellássanak.*

A kutatás ajánlásait és már meglévő útmutatásokat is felhasználtak a párok lakhatása és támogatása témájában a londoni szállókon dolgozóknak nyújtott tanácsadásban. Ez különösen akkor releváns, ha párkapcsolati erőszak áll fenn és a túlélő benne akar maradni a kapcsolatban. A párkapcsolati erőszak kezelésének témájában lásd a [Párkapcsolati Erőszak](#) c. fejezetet.

Számos párossal is foglalkozó szállón team már alkalmazza azokat az ajánlásokat, amelyek korábbi kutatások és iránymutatások során megfogalmazódtak. Mindezekkel már mostanra kiváló eredményeket értek el a párok életében. Idáig azonban ezeket az eredményeket nem terjesztették hatékonyan, illetve nem ismerték el, így a kliensekkel foglalkozó munkatársak hangja nem jutott el az illetékes hatóságokhoz, illetve néha az utcai szociális munkások és átmeneti szállók vezetőihez sem, így nem kaptak megfelelő támogatást.

A párokkal zajló munka alapelvei

Jelen eszköztár számos irányelvet figyelembe véve készült. Ezek biztosítják az ajánlások alapját a következő fejezetekben.

Erőforrásokra koncentráló megközelítés

Az eddigi kutatások a hajléktalan párokkal kapcsolatban megerősítették és kiemelték a jobban működő párkapcsolatokat az erőforrásokra koncentráló megközelítés megfelelő és biztonságos alkalmazásával. Alapvető emberi jog a jó párkapcsolat megélésének lehetősége:

„Az egyéni és közös erősségek és értékek felismerése a körülményekből adódó problémákra fókuszálás helyett (és párok esetében ez dupla mennyiségű problémát jelent) a párokkal dolgozó szakemberek számára pozitívabb megközelítést tesz lehetővé.”⁴

Az eszköztár készítése során a szállókon dolgozó teamek fókuszcsoporthoz megbeszélései fényt derítettek arra, hogy London-szerte számos hiedelem és félelem áll az érték alapú megközelítés útjába:

- Az az előfeltevés és félelem, hogy a párkapcsolati erőszak jelen volt a hajléktalan pár életében még a felvételük előtt.
- A szociális munkásokat a civakodások és a viták, aminek fültnúi voltak, aggodalommal töltötték el, holott ezek az intim kapcsolatok természetes velejárói.
- A feltételezés, hogy ha a párok nem hajlandóak külön mutatkozni, az egyenlő a bántalmazó, kontrolláló kapcsolati magatartással. A közterületen élő hajléktalanok gyakran éveken át folyamatosan együtt voltak, nyilvánvaló, hogy aggodalommal tölti el őket a különválás gondolata, ezt mindenképpen figyelembe kell venni.
- Létezik egy „kultúra”, amiben jelen van egy azonnali döntési kényszer, hogy egy kapcsolat mérgező-e, és hogy a párt különválassák-e. Ha azonban kliensek kapcsolatait kontrollálni próbáljuk, gyakran kilépnek a segítő kapcsolatból és elhagyják a szállást.
- Nem mindegyik munkatárs reflektál a saját tapasztalataira és a saját kapcsolataira vonatkozó

---

⁴ Brighton Women’s Centre (2018) Couples First?
https://womenscentre.org.uk/wp-content/uploads/2018/12/BWC_couples-first-report_301118.pdf

értékrendjére, ami sokszor tudattalan előítéletekhez vezet, és befolyásolja, hogyan támogatja a párkapcsolatban élőket.

- A munkatársak ritkán beszélhetnek a kliensekkel és párokkal ápolatukról.
„Amikor egy fiataloknak fenntartott szállón dolgoztam, a párkapcsolatok nem voltak engedélyezve. A klienseket kitiltották, ha átmentek egy másik kliens szobájába. Nem lehetettek egymás társaságában, mintha ez valami komoly probléma lett volna. Ez precedenst teremtett arra, hogy hajléktalanként csak egyedül juthattak előre, hajléktalanként nem lehetek párkapcsolatban!”

Az eszköztár ötleteket és iránymutatást nyújt hajléktalanellátó szervezeteknek, hogy értékközpontú megközelítés mentén tudjanak párokkal dolgozni oly módon, hogy a klienseik biztonságát is garantálják.

Emberi jogi megközelítés

Mindenkinek joga van jó emberi kapcsolatok megéléséhez.

Amikor nehézségekkel küzdenek, a hajléktalan embereknek segítségre lehet szükségük abban, hogy a párkapcsolatuk egészségesebbé váljon, illetve képesek legyenek jó kapcsolatok kialakítására a jövőben. Az utcán alvás, a problémás kábítószer- és alkoholfogyasztás, valamint a mentális betegségek miatt, a további számos hátrány mellett, amellyel sok hajléktalan ember küzd, az intim kapcsolataiknak egészségtelen elemei is lehetnek. A munkatársak azonban lehetőségként használhatják szerepüket arra, hogy kiálljanak a párok mellett, támogassák mindkét partner felépülési útját, és meghallgassák a párok igényeit, ami segíthet abban, hogy kapcsolatuk egészségesebbé váljon.

Ugyanígy, ha egy ügyfél bántalmazó kapcsolatban él, joga van ahhoz, hogy mindvégig a saját feltételei szerint támogassák. A munkatársak nem kényszeríthetik a párokat a különválásra, de segíthetnek a családon belüli erőszak túlélőinek önbecsülésük és önállóságuk megerősítésében, és támogathatják őket abban, hogy biztonságban legyenek. További útmutatás a [Párkapcsolati erőszakról](#) szóló részben található.

"Minden kapcsolat összetett, akár hajléktalan valaki, akár nem."

St Mungo's utcai szociális munkás vezető

Amint azt a Homeless Link írja a 'Párok támogatása: bevezetés szállókon dolgozó teamek számára' c. útmutatójában:

*"Ha a párkapcsolat az egyén identitásának kulcsfontosságú része, és a jövőre vonatkozó reményei a szerelmével való együttléthez kapcsolódnak, akkor az egyén támogatása valószínűleg nem lesz elég. A szolgálatoknak fejleszteniük kell kapacitásukat, hogy felismerjék a személyes kapcsolatok értékeit, és támogatást nyújtsanak a pároknak - beleértve az azonos nemű párokat is -, akárcsak az egyedülállóknak."*⁵

Ha valaki hajléktalan, és többszörös szükségletekkel és nehézségekkel küzd, akkor a szeretet, az intimitás és a társas kapcsolatok megélése létfontosságúak, különösen, mert a hajléktalan emberek identitását gyakran egy megbélyegző társadalmi környezet határozza meg. A kapcsolatok minden más támogatási szükséglethez hasonlóan alapvető emberi szükségletet jelentenek, ugyanakkor ezt a hajléktalanellátó szolgálatok ritkán elégítik ki.

A szexuális élethez való jog

A hajléktalan embereknek joguk van a szexuális élethez és az intimitáshoz, függetlenül attól, hogy ezt romantikus partnerükkel (partnereikkel), vagy alkalmi partnerekkel szerzett élményeken keresztül élik meg. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) munkadefiníciója a szexuális jogokról így fogalmaz: "Minden embernek joga van ahhoz, hogy betöltse és megélje a szexualitását, és egészséges szexuális életet éljen, mások jogainak kellő figyelembevételével és a megkülönböztetés elleni védelem keretein belül".

Ez megerősíti annak szükségességét, hogy minden ügyféllel a rendszeres kulcsfontosságú segítő beszélgetések során gyakorolni kell a szexuális egészségügyi igényekről és kapcsolatokról szóló párbeszédet. További iránymutatás a [Szexuális és reprodukciós egészség](#) című részben található.

Az ügyfeleknek egynél több partnere is lehet. Ez ugyanígy megjelenik a nem hajléktalan emberek kapcsolataiban, azonban a szálláshelyeken élő ügyfelek esetében, ahol szakemberek

---

⁵ Homeless Link (2017) Supporting Couples in Homelessness Services
https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/Supporting%20Couples%20June%202017_0.pdf

segítik őket - ellentétben a magánlakásokban élő személyekkel – személyes információk gyakran kerülnek nyilvánosságra a szolgáltatások jellegéből adódóan. A munkatársaknak nem szabad ítélkezniük, és biztosítaniuk kell, hogy az ügyfél szexuális életéről a csapatukkal folytatott megbeszélések a legszükségesebbekre szorítkozzanak, és azokat négy szemközt folytassák le.

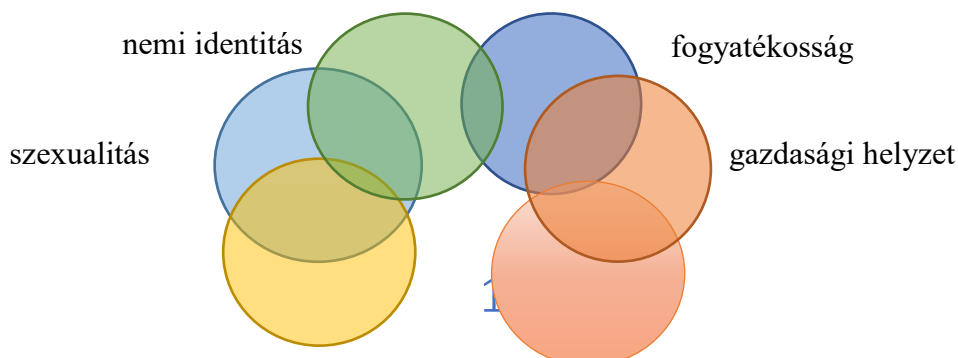
Sokszínűség és interszekcionalitás

Ez az eszköztár hiányt kíván betölteni az LMBTQ+ hajléktalan párokkal kapcsolatos kutatások tekintetében, és olyan útmutatást nyújt, amely elősegíti a hajléktalan párok szükségleteinek interszekcionális szempontú megértését.

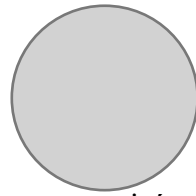
Mi az interszekcionalitás?

Az interszekcionalitás Kimberlé Crenshaw akadémikus elmélete, amely arra ösztönöz, hogy gondolkodjunk át a különböző társadalmi identitások - faji, nemi, szexuális, osztálybeli/társadalmi-gazdasági helyzet, fogyatékoság és hit - metszéspontjait, és hogy ezek hogyan járulnak hozzá az egyén által megtapasztalt egyedi diszkriminációhoz. Amint az alábbi ábrán látható, ha az emberek identitásáról ilyen módon gondolkodunk, segít meglátnunk az egyén különböző részeit, tapasztalatait, és azt, hogy ezek hogyan fedik egymást. Az identitás sajátos metszéspontjainak birtokában az egyén egyedi kihívásokkal szembesül az egészségügyi és segítő szolgáltatások elérése kapcsán. Például a színes bőrű nők gyakran több akadályba ütköznek, mint egy fehér bőrű nő, amikor a családon belüli erőszakkal kapcsolatos általános szolgáltatásokat szeretnék igénybe venni, és ezért kisebb valószínűséggel kapnak támogatást.

Mindenki identitása "metszéspontos", így ez az elmélet keretként használható az összes ügyfél és pár támogatása során, különösen azok esetében, akik identitásuk több mint egy oldala miatt szembesültek diszkriminációval. Az identitás és a tapasztalatok megértése személyközpontú megközelítésre ösztönöz, és hasznos lehet a munkatársak számára hajléktalan párok támogatása során. Erre a munkamódszerre az egész dokumentumban hivatkozni fogunk.

származás

végzettség

nemzetiség

Az első lépés az interszekcionalitást alkalmazó munkamód felé az, hogy megértjük, hogy a mai társadalom alapvetően rasszista, homofób, transzfób, szexista, able-ista és a társadalmi osztályokat veszi alapul. Például egy meleg személynek egy homofób társadalomban kell eligazodnia, és ezért olyan kihívásokkal és megkülönböztetéssel kell szembenéznie, amelyekkel egy hetero egyénnek nem. Egy feketének egy rasszista társadalomban kell helyt állnia, ahol olyan kihívásokkal és megkülönböztetéssel kell szembenéznie, amelyekkel egy fehérnek nem. Ha egy meleg egyén még fekete is, akkor mindkét kisebbségi identitással együtt kell többszörös és komplex nehézségekkel szembesülnie, gyakran mindkét közösségben, amelyhez tartozik. Például egy fekete meleg férfi valószínűleg mind az LMBTQ+ közösségben, mind a BAME⁶ közösségekben diszkriminációval találkozhat.

A londoni hajléktalan emberek nagy valószínűséggel egy vagy több kisebbségi identitással azonosítják magukat:

- Londonban volt a legmagasabb a hajléktalan háztartások száma, és itt volt a legalacsonyabb a fehérbőrű tagokból álló hajléktalan háztartások aránya⁷.
- Az LMBTQ+ fiatalok teszik ki a hajléktalan fiatalok egynegyedét (24%)⁸, miközben az Egyesült Királyságban a fiataloknak csak 4,1%-a vallja magát LMB-nek és körülbelül 200 000-en transzneműnek⁹.
- A munkásosztálybeli és az alacsonyabb gazdasági státuszú embereknél nagyobb a hajléktalanság kockázata.¹⁰

Minden hetedik LMBT ember (14%) elkerüli az egészségügyi ellátást, mert fél az ott dolgozók hátrányos megkülönböztetésétől. [Stonewall]

A méhnyakrákszűrés aránya sokkal alacsonyabb a tanulási nehézségekkel küzdő nők körében (30%), mint a lakosság egészében (70%). [Mencap]

A feketék kisebb valószínűséggel részesülnek pszichoterápiában, pszichológiai kezeléseken, tanácsadásban vagy más alternatív kezeléseken, amikor mentálhigiénés támogatást kérnek.

[Sainsbury Centre for Mental Health]

---

⁶ etnikai kisebbségeket összefogó csoport az Egyesült Királyságban (Black, Asian and Minority Ethnic – fekete, ázsiai és kisebbségi származású)

⁷ <https://www.ethnicity-facts-figures.service.gov.uk/housing/homelessness/statutory-homelessness/latest#full-page-history>

⁸ London Assembly Housing Committee (2017) https://www.london.gov.uk/sites/default/files/london_assembly_hidden_homelessness_report.pdf

⁹ Government Equalities Office (2018), Trans People in the UK https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/721642/GEO-LGBT-factsheet.pdf

¹⁰ Fitzpatrick (2017) LSE, Can Homelessness Happen to Anyone? <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/can-homelessness-happen-to-anyone/>

Többszörös hátrányok és interszekcionalitás

A kisebbségi identitások kombinációjával ("metszéspontjaival") rendelkező egyének gyakran több hátrányos megkülönböztetést tapasztalnak, mivel az egyik identitásuk miatt őket sújtó elnyomás gyakran egy másik identitással is terheli. Például egy fekete bőrű személy nagyobb valószínűséggel tapasztal egészségügyi egyenlőtlenségeket¹¹, csakúgy, mint az LMBTQ+ emberek¹², a fogyatékkal élők¹³ és a munkásosztálybeli emberek¹⁴. Ha valaki mindezen identitásokat hordozza, pl. egy fekete leszbikus munkásosztálybeli nő, aki fogyatékkal él, akkor az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos tapasztalatai nagyobb kihívást jelentenek számára, mint heteroszexuális, ciszgender, fehér középosztálybeli és nem fogyatékkal élő férfi társainak.

Az ilyen egyenlőtlenségek gyakran **többszörös hátrányok** megtapasztalásához vezethetnek, mint például hajléktalanság, mentális betegségek, problémás szerhasználat és bekerülés a büntetés-végrehajtási rendszerbe. Ezekben az intézményekben és rendszerekben aránytalanul sok kisebbségi identitású ember található, és ez nem véletlen. Ez segít fenntartani azt a hamis és problematikus elképzelést, hogy ezek az egyének a kisebbségi identitásuk miatt hátrányos helyzetűek. Gyakran ez annak az igazságtalan társadalomnak a diszkriminációja és egyenlőtlenségei miatt van így, amelyben élniük kell.

A munkatársak felhasználhatják az interszekcionalitás és az egészségügyi egyenlőtlenségek összefüggéseire vonatkozó ismereteiket, és felkészülhetnek arra, hogy az egészségügyi rendszerben az ügyfelek érdekében érdekérvényesítésre is képesek legyenek. Erre példa lehet az, hogy elkísérik az ügyfeleket az egészségügyi rendelésekre, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy egyenlő bánásmódban részesülnek, és akár meg is kérdőjelezzék az egészségügyi szakemberek megjegyzéseit és/vagy döntéseit.

---

¹¹ Sainsbury Centre for Mental Health (2002) Breaking the Circles of Fear https://www.centreformentalhealth.org.uk/sites/default/files/breaking_the_circles_of_fear.pdf

¹² Stonewall (2018) LGBT in Britain – Health https://www.stonewall.org.uk/system/files/lgbt_in_britain_health.pdf

¹³ <https://www.mencap.org.uk/learning-disability-explained/research-and-statistics/health/health-inequalities>

¹⁴ <https://www.healthknowledge.org.uk/public-health-textbook/medical-sociology-policy-economics/4c-equality-equity-policy/inequalities-distribution>

Sokszínűség és interszekcionalitás a kapcsolatokban

Az emberi interakciók és kapcsolatok középpontjában az identitás és a tapasztalatok állnak. Egy párnak nem feltétlenül kell azonos identitással rendelkeznie ahhoz, hogy közös nevezőre jusson, de gyakran megtapasztalják, hogy a társadalmi létük során szerzett tapasztalataik hasonlóak. Ha van egy alapvető bizalom, hogy a másik fél megérti őket, az gyors és erős érzelmi kötődéshez vezethet. A hajléktalanság és más többszörös hátrányok közös megélése a partnerrel még szorosabbá teheti ezt a kötődést. Ez gyakran vezethet a "közös" identitás érzéséhez, ami sokszor előfordul olyan párok esetében, akik együtt éltek az utcán.

Ajánlások az utcai szociális munkások és a szállókon dolgozók számára:

- *Kérjék meg az ügyfeleket, hogy értékeljék, mennyire fontos számukra az identitásuk. Ha az ügyfél úgy értékeli, hogy a sexualitása és a hite nagyon fontos számára, és ő egy leszbikus muszlim nő, akkor kereshetnek számára BME (Black and Minority Ethnic – Fekete és kisebbségi) szolgáltatásokat, LMBTQ+ szolgáltatásokat, közösségi csoportokat, vagy olyan szolgálatokat, amelyek a két identitás metszéspontjaira specializálódtak. Megkérdezhetik ügyfelüket, hogy szeretné-e, ha ezek a speciális szolgálatok is támogatnák.*

- *Az identitás és az interszekcionalitás nézőpontjainak felhasználásával segítsen a párnak megtalálni az identitását mind egyénként, mind párként. A munkatársak reflektálhatnak a kapcsolatokon belüli dinamikára is, amelyet az egyes partnerek identitásai, valamint az ezekkel kapcsolatos tapasztalataik alakítanak. Ennek megértése segíthet a támogatás személyközpontú megközelítésének kialakításában.*

- *Gondolkodjon el saját és a teamje tapasztalatain, például a "Kiváltságok sétaútja" című feladat elvégzésével ([lásd itt](#)).*

- *Önképzés az identitásról és a tapasztalatokról az ebben az eszköztárban található kutatások, jelentések és egyéb eszköztárak, valamint blogok és egyéb internetes források elolvasásával.*

- *Gyakorolják a több szolgáltatót érintő partnerségi munkát az ügyfeleket és párokat támogató speciális és identitásra reagáló szolgáltatásokkal. Például olyan szolgáltatásokkal, amelyek a családon belüli bántalmazás esetén segítik a BAME nőket, párterápiát kínálnak a transznemű kliensek számára, vagy a kettőt együttvéve. Számos szolgálat megérti a hajléktalan ügyfelek szükségleteit, de a partnerségi együttműködés lehetőséget nyújt arra is, hogy mindkét irányban tudatosságot biztosítson. A kapcsolatteremtés, valamint a jó gyakorlatok és tanulságok megosztása megerősíti az interszekcionális munkamódszereket.*

- *Legyenek ünnepnapjai a sokféleségnek, és a diszkrimináció megkérdőjelezésével teremtsünk*

biztonságos környezetet minden ügyfél és pár számára.

Párok és kapcsolatok támogatása a gyakorlatban

A munkatársak az előző fejezetben ismertetett elveket használhatják a párokkal való munka új módjainak gyakorlati megvalósításához. Ez a fejezet a négy városi célkerületben összegyűjtött legjobb gyakorlatokat gyűjti össze, amelyeket ezen elvek mentén alkalmaztak. Konkrétabb bevált jó gyakorlatok, például a családon belüli erőszak kezelésére vonatkozó példák az eszköztár tartalomjegyzékében, kulcsszavak alapján kereshetők.

Hajléktalan párok szükségletei

Utcai szociális munkát finanszírozó szerv

- Egyértelmű utakat jelöl ki hajléktalan párok számára az ellátórendszeren belül
- Előnyben részesíti a helyi kapcsolódásokat
- Megérti az utcán élő hajléktalan párok szétválasztásának veszélyeit
- Megbízik az utcai szociális munkások értékelésében
- Újranyitják a könnyűszerkezetes szállásokat

Szállókat finanszírozó szerv

- A kerületen belül olyan továbblépési lehetőségek biztosítása, amelyek minden igény szintű párt el tudnak helyezni és támogatni tudnak.
- Rendszeres kommunikáció az utcán alvó párok szükségleteiről az utcai szociális munkát finanszírozó szervvel.

Minden szakember

- Biztosítani kell a szolgáltatók pszichológiai ismereteit.
- Biztosítani kell, hogy a szolgáltatók megkapják a párok hatékony támogatásához szükséges forrásokat.
- Partnerség az egészségügyi ellátásokkal és a szakszolgálatokkal.
- Együttműködés a hatóságokkal, hogy a hajléktalan párokat és komplex szükségleteiket megértsék.

Hajléktalanellátó szervezetek

- A kapcsolati státuszra vonatkozó adatok gyűjtése.
- Párkapcsolati irányelvek kidolgozása.
- Családon belüli erőszakra vonatkozó irányelvek létrehozása.
- Szupervízió biztosítása a családon belüli erőszak túlélőit támogató dolgozók számára.
- Családon belüli erőszakkal kapcsolatos képzések biztosítása.
- LMBTQ+ ismereteket nyújtó képzés biztosítása.
- Szexuális egészséggel kapcsolatos képzés biztosítása.

Ügyfelekkel foglalkozó szakemberek

- A párokat érintő kockázatok biztonságra törekvő és érzékeny elemzése.
- Minden egyes kliens számára külön szociális munkás biztosítása.
- Rendszeres "Team around Me" stílusú párkapcsolati esetmegbeszélések tartása.
- Meghallgatják az ügyfeleket egyénileg és párként is.
- Erőségeken és emberi jogokon alapuló megközelítést alkalmaznak.
- Lehetőséget biztosítanak arra, hogy a kapcsolatról beszélhessenek.
- Képzettek a családon belüli erőszak jeleinek felismerésében.
- Képzettek a hátrányos helyzetű nők támogatásában.
- Magabiztosan tesznek fel személyes kérdéseket.
- Megértik a különböző háttérű párok igényeit.
- Együttműködőek a szakszolgálatokkal és az identitás-kérdésekkel foglalkozó szervezetekkel, nyitottak a tanulásra.

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- A sokszükségletű párok esetében a pozitív eredmények általában azokból az esetekből származnak, amikor a párokat ugyanazon a szállón helyezték el, gyakran kezdetben külön szobában, és külön szociális munkást kaptak. Ennek az az üzenete, hogy két külön egyéniségként tekintenek rájuk, akiknek saját gyógyulási útjuk van, és tiszteletben tartják őket egyénként és párként is.
- A szociális munkások rendszeresen tájékozódhatnak egymástól a pár tagjairól, hogy megbeszéljék a kapcsolat pozitívumait, a lehetséges kockázatokat és a kapcsolat egészségtelen aspektusait, valamint a lakhatást és a továbblépési lehetőségeket. Ez a jó gyakorlatra vonatkozó példa a Hopkinson House-tól, a Westminsterben található Look Ahead szállótól származik, amely 2018 óta fogad párokat, és azóta 13 párt támogatott.

- Rendszeresen tartsanak "Team around Me" stílusú párkapcsolati esetmegbeszéléseket, amelyekben mindkét partnerrel közvetlen kapcsolatban álló szakemberek vesznek részt: a szálló szociális munkása, egy addiktológus, egy mentálhigiénés szakember, egészségügyi szakemberek, palliatív ellátással foglalkozó szakemberek, stb. Ezeket a találkozókat a pár beazonosítása után rendszeresen meg kell tartani, számukra támogatási tervet készíteni, és biztosítani a releváns információk megosztását.
- Nevezzenek ki egy ún. „párkapcsolati referenst” az utcai szociális munkások és szállókon dolgozók közül. A párkapcsolati referens az ebben az eszköztárban található forrásokat használhatja, hogy tanácsot adjon és jelezzen a csapattagoknak, ha olyan párokat azonosítottak be, akikkel párként és egyénileg is szeretnének foglalkozni. A párkapcsolati referens beépíti az eszköztárban meghatározott legjobb gyakorlatot, és biztosítja, hogy a támogatás személyközpontú legyen, és párként, valamint egyénként is foglalkozzanak velük. A párkapcsolati referens beépíti a sokszínűséget és az elfogadást munkahelyi gyakorlatba az LMBTQ+ és az azonos neműek kapcsolatainak támogatásával, amelyeket a munkatársak jellemzően figyelmen kívül szoktak hagyni. Ha már kijelölték a referenseket, meglátogathatnak más teameket ugyanabban a szervezetben, hogy alternatív perspektívákat nyújtsanak a jelenlegi párokról, és megosszák a látogatás tanulságait a saját csapatukkal. Ez a szerep nem helyettesíti a családon belüli erőszak szakértőjének bevonását, de a munkatársat ki kell képezni a családon belüli bántalmazás tudatosítására, és a szervezet családon belüli bántalmazással/biztonsággal foglalkozó csoportjának kapcsolattartó pontjaként fog működni.
- A St Mungo's Tower Hamlets utcai szociális munkás koordinátora arra bátorítja csapatát, hogy beszélgessenek a kapcsolatokról ügyfeleikkel, akár egyedülállóknak, akár kapcsolatban élnek. Használja a [Személyes kérdések feltevése című kérdőívet](#), valamint az [Egyenlőségi kereket](#), hogy a kapcsolat jó oldalainak áttekintésével és pozitív megközelítés alkalmazásával folytasson az ügyfeleivel beszélgetést a kapcsolataikról.
- Bátorítja a párt, hogy mind egyénként, mind párként építsék ki az érdeklődési körüket. Számos St Mungo's szolgálat abban erősítette meg mindkét felet, hogy kezdjenek külön tanfolyamot a St Mungo's Recovery College-ban, valamint támogatták mindkét partnert abban, hogy bekapcsolódjanak a közösségbe, amely identitásuk egyes aspektusait tükrözi. Ez segíthet mindkét félnek megérteni saját egyéni identitását, valamint párkapcsolati identitásukat, ami különösen hasznos lehet azon párok számára, akik hosszú ideje együtt élnek az utcán, és akiknek jót tenne a nagyobb függetlenség és önállóság.
- A teameken próbáljon meg legalább egy pozitív aspektust felhozni a szolgáltatásban részt vevő ügyfelek vagy párok kapcsolataiból, illetve az általuk elért eredményekből.

Utcai szociális munkások

- Ha egy pár regisztrálva van a CHAIN-ben¹⁵, együttműködik, és kéthetente nyújtott támogatással képes a bérleti jogviszonyt kezelni, akkor jogosult lehet egy önálló kétszobás [Clearing House](#) lakás bérleti jogára.
- A vezetőség és az önkormányzat támogatásával az utcán élő párok érdekében folytatott korábbi érdekérvényesítéssel befolyásolhatják a Housing Options, a Housing First és más szolgáltatásokat, hogy szolgáltatásaikba foglalják bele a párok továbblépési lehetőségeit.

Szállókon dolgozók

- Érdeemes megkérdezni a párokat, hogy szeretnék-e havonta egyszer közös megbeszéléseket, ahol mindkét esetfelelős jelen van.
- Tegyük ki pozitív üzenetű plakátokat a szállókon, például az Egyenlőségi Kereket, és kérdezzük meg az ügyfeleket és párokat, hogy szeretnék-e egyet a szobájukban.
- Azok a párok, akik ugyanott tartanak a felépülésük útján, nagyobb valószínűséggel látnak pozitív eredményeket magukra, mint egyénekre és mint párra nézve. Mindkét partner esetfelelőse együtt dolgozhat ennek lehetővé tételén.
- Olyan magas kockázatú párok esetében, akik nem ugyanazon szállón élnek, két St Mungo's szálló például, a Hammersmith & Fulham személyközpontú látogatási rendet vezetett be ügyfeleik partnerei számára. A látogatás rendszerét a partner közreműködésével egy megbeszélés során közösen alakítják ki, külön megbeszélve azt az ügyféllel. Ez a gyakorlat csökkentette a partnerek/látogatók kitiltását, és ezáltal annak kockázatát, hogy az ügyfelek is elhagyják a szállót.
- Szükség esetén anyagilag támogatható egy randieste a pár számára, hogy normalizálódhasson a kapcsolat, és ezzel csökkenjen a szobájukban töltött idő is, különösen akkor, ha a pár társfüggő és együtt használnak szereket. A St Mungo's Hammersmith & Fulham szállóinak munkatársai elkísérik a párt moziba, hogy biztonságban tölthessék együtt az időt, miközben támogatják és tiszteletben tartják a párkapcsolati státuszukat.

Önkormányzatok

- A nagy szükségletű párok esetében, akik mindketten közösen kívánnak lakhatást igényelni, a legjobb helyi gyakorlat az, hogy mindkét partner számára ugyanazt az elhelyezést biztosítják, és a párokat ugyanabban a lakásban, de külön szobában helyezik el, hogy a támogatás

---

¹⁵ Központi Adatbázis (Combined, Homeless and Information Network – Hajléktalan Információs Rendszer)

igénybevételéhez és a felépüléshez saját térrel rendelkezzenek, miközben tiszteletben tartják párkapcsolati identitásukat és az együtt töltött időhöz való jogukat. Amint a pár készen áll az alacsonyabb támogatási igényű szolgáltatásra, ha továbbra is együtt kívánnak lakni, akkor lehetőség nyílna egyfajta közös, félig önálló lakhatásra.

"Csak annyit kérünk, hogy meghallgassanak minket."

- St Mungo's pár

"Hasznos és jó volt beszélgetni a múltbeli és a jelenlegi párkapcsolataimról."

- St Mungo's ügyfél

Adatok és átláthatóság

Jelenleg nincsenek megbízható adatok arra vonatkozóan, hogy Londonban hány, az utcán élő párt azonosítottak. Az utcán élők adatbázisában, a CHAIN-ban nem szerepel a kapcsolati vagy családi állapotuk.

A CHAIN-hez hasonlóan a legtöbb hajléktalanszálló jelentkezési lapja ill. egyéb dokumentációja sem tartalmaz a párkapcsolati státuszra vonatkozó kérdést. A családi állapot feltüntetésére van lehetőség, de sok ügyfél egyszerűen kapcsolatban él, nem pedig házasok, elváltak, külön élnek stb., mások pedig például egyszerre élnek párkapcsolatban és elváltak.

2018 augusztusától 2019 augusztusáig a St Mungo's négy célkerületében (City of London, Tower Hamlets, Southwark, Westminster) működő utcai szociális munkás csapatok, valamint a St Mungo's SIB-csapata (Entrenched Rough Sleeping Social Impact Bond – Utcán élő hajléktalanok intenzív, hosszútávú támogatása) mindegyike legalább tíz utcán élő párt, valamint minden partnert külön-külön is támogatott.

Párokat érintő kihívások

Az utcán rendszeresen beazonosítják a párokat, de a munkatársaknak nincs megbízható eszközük ennek nyomon követésére. Amint azt a Brighton Women's Centre Couples First? jelentése¹⁶ megállapítja, "a szolgáltatók kevesebb mint 10%-a fogad párokat (Homeless England Database, 2018), ami jelzi a párok (nem)láthatóságát az általános hajléktalanellátáson belül, és arra utal, hogy a párok szükségleteit nem ismerik fel és nem elégítik ki."

Hatások

A hajléktalan párokkal kapcsolatos adatok és bizonyítékok hiánya komoly hatással van az ügyfelekre és a szolgáltatásokra:

- A párok számára nincs egyértelmű lakhatási útvonal, mivel az adatokban nem jelennek meg.
- Az utcai szociális munkások és a helyi önkormányzatok külön gyűjtik ezeket az adatokat, ami a világos lakhatási útvonal szükségességét támaszthatja alá, ez pedig következtelenséget okoz az egyes kerületeken belül.
- A szolgáltatásokat nem úgy alakították ki, hogy befogadják a párokat és támogassák a kapcsolatokat.
- A szolgálatok többsége nem kapott felkérést párok fogadására.
- A párok gyakran lemondanak a külön lakhatási lehetőségekről, és inkább együtt folytatják az utcán alvást.

Bevált gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások

- Az utcai szociális munkások és az utcán élőket felmérő egyéb szolgálatok az értékelőlapok demográfiai adatokra vonatkozó részéhez hozzáadhatják a párkapcsolati és családi állapotra vonatkozó opciót. A folyamat egyszerűsítése érdekében az ügyfelek választhatnak: "párkapcsolatban élő" vagy "egyedülálló", és az értékelőlapon és a CHAIN-ben található szabad szöveges mezőben további részleteket lehet megadni.

Önkormányzatok

---

2 ¹⁶ Brighton Women's Centre (2018) Couples First? https://womenscentre.org.uk/wp-content/uploads/2018/12/BWC_couples-first-report_301118.pdf

- Javasoljuk, hogy a CHAIN tartalmazza az utcán élők párkapcsolati státuszát, valamint adott esetben a partner kapcsolattartójának elérhetőségét. Ez biztosítja, hogy az utcai szociális munkások rendszeresen tájékoztathassák az ügyfél partnerének kapcsolattartóját, és az ügyfeleket egyénként és párként is elismerhessék.

Hajléktalanellátó szervezetek

- A St Mungo's vállalta, hogy 2020-ig hozzáadja a párkapcsolati státusz opciót a szálláshelyszolgáltatási ügyféladatbázisához. Javasoljuk, hogy minden hajléktalanellátó szervezet vegye fel ezt a lehetőséget, és kérje meg a szállókon dolgozókat, hogy háromhavonta ellenőrizzék és frissítsék ügyfeleik párkapcsolati státuszát, hogy az adatok megbízhatóak legyenek.

Párok az egyedülálló hajléktalan emberek ellátási útvonalán

"Ezt egyedül végigcsinálni szívszorító lenne. Én ezt a párommal együtt éltem át, így csak elképzelni tudom, milyen lehet egyedül csinálni. Nagyon erős akarattal kellene rendelkezni."

- St Mungo's pár, rehabilitációs szálló

Kihívások a párok számára

Az egyedülálló hajléktalan emberek ellátási útvonala és a hozzá kapcsolódó terminológia jelenti a hajléktalan párok számára az egyik legfőbb akadályt. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a párok láthatatlanok a lakhatási rendszerben, és azt sugallja, hogy a hajléktalan embereknek egyedülállónak kell lenniük ahhoz, hogy hozzáférjenek a szükséges lakhatáshoz és támogatáshoz. Ráadásul az utcai szociális munkatársaknak gyakran azt mondják, hogy a beazonosított pároknak külön szállást kell felajánlani. Ez jellemzően azt eredményezi, hogy az emberek visszatérnek a partnerükkel együtt az utcára és itt sokkal nagyobb egészségügyi és jóléti kockázatokkal kell szembenéznük¹⁷.

Hatások

---

¹⁷ https://www.oxford.gov.uk/info/20019/homelessness/1281/how_we_approach_some_of_the_issues_arising_from_rough_sleeping

A párkapcsolatban élők azt nyilatkozhatják inkább, hogy egyedülállók, hogy megkapják a szükséges lakhatást, menedéket és támogatást, ami így az adatok megbízhatóságát kérdőjelezi meg. Ráadásul az egyedülálló hajléktalanok lakhatási útvonala nem követeli meg a dolgozóktól, hogy begyűjtsék a párkapcsolati státuszra vonatkozó adatokat, mivel az ügyfél egyetlen lehetősége, hogy a partnere nélkül kapjon lakhatást. Ha ez az adatgyűjtés kötelező lenne, a statisztikák azt mutatnák, hogy szükség van egy párkapcsolati útvonalra is.

Jó gyakorlat

A Westminsterben az utcán élőkért felelős megbízott felismerte ezt a problémát, miután 2018-ban felmérte a párkapcsolatban élőket: húsz közterületen alvó párt számolt össze. A Westminsterben működő átmeneti és rehabilitációs szállók Londonban elsőként kaptak megbízást a párok elhelyezésére és támogatására.

"Azelőtt nem kezelték minket párként. Ismerni kell ezeket a dolgokat, különben nem kapsz segítséget. Meg kell keresned, nem tudod, mit kérsz, és senki sem mondja el - csak a pletykákból hallod."

- St Mungo's pár

Hogyan néz ki a párok ellátási útja?

A párkapcsolati útvonal a hajléktalan embereket ellátó rendszer minden területén gyakorlati változtatásokat igényel:

- A szállóknak külön szobákban kell fogadniuk a nagy szükségletű párokat, és az ebben az eszköztárban ajánlott módon kell támogatást nyújtaniuk.
- A rehabilitációs szállásoknak kétágyas szobákkal kell rendelkezniük olyan párok számára, akik készen állnak az alacsonyabb támogatási igényű szolgáltatásra.
- A Housing Firstnek a Clearing House beutalási folyamatát alkalmazva lakásokat kell biztosítani párok számára.
- A Temporary Accommodation (ideiglenes szálláshelyek szervezete) biztosítson lakásokat párok számára.
- Egyértelmű lakhatási útvonal álljon rendelkezésre párok számára.
- Minden ellátót támogatni kell abban, hogy egyértelmű párkapcsolati eljárásrendet dolgozzanak ki.
- Minden munkatársnak támogatást és képzést kell nyújtani a párok szükségleteiről és az

ügyfelekkel folytatott párkapcsolatokról való beszélgetésről, ahogyan azt ez az eszköztár tartalmazza.

A párkapcsolati útvonal kialakításának elősegítése érdekében az önkormányzatoknak javasoljuk:

- A könnyűszerkezetes menedékhelyek újbóli bevezetése, mint azonnali válaszlehetőség az utcán élő párok számára. Ez a modell a helyi lakóimmal nem rendelkező párokat fogad, és jól működik az állapotos ügyfelek számára, mivel zuhanyzási lehetőséget, ágyat és ételt biztosít, és lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy már az első néhány napban berendezkedjenek, mielőtt megbeszelnék a továbblépési lehetőségeket.
- A korlátozások csökkentése az utcán élők és partnereik egy helyen történő elhelyezése körül. Egyértelműen bizonyítható, hogy az élettársak valószínűleg továbbra is az utcán maradnak a partnerükkel, ha nem ugyanabban a kerületben vagy szállón kapnának szállást. Jelenleg az utcai szociális munkatársak sok időt és erőforrást fordítanak annak bizonyítására, hogy az utcán élő pároknál nagyobb a kockázata annak, hogy továbbra is az utcán alszanak, ha nem ugyanott kapnak elhelyezést.
- Egyértelmű párkapcsolati útvonal bevezetése a Housing First-ben, a Housing Options-ben és az átmeneti szállókon.

"Nem fogunk csereberélni, mert már csináltunk cserét ezzel a kerülettel, és nem kaptuk vissza. Soha nem tudhatod, hogy milyen helyi politikai ügybe keveredsz bele, amikor megpróbálsz érvelni azért, hogy a párok ugyanazon a helyen kapjanak elhelyezést. Nem a politikáról kellene ennek szólnia, hanem arról, hogy mire van szüksége az ügyfeleknek, és gyakran nem erre összpontosítanak. Kellene egy kerületek felett álló kapcsolattartó, aki segít tárgyalni ezekről a kérdésekről, és objektívebben szemlélni a dolgot, mivel ez valódi akadályt jelent".

- St Mungo 's utcai szociális vezető

"A Housing Options azt mondta, hogy aggódnak amiatt, hogy ha két ügyfelet helyeznek el ugyanabban a Housing First lakásban, és szétválnak, akkor még egy Housing First lakást kell biztosítaniuk a kiköltöző félnek. Kihangsúlyoztuk, hogy bárki foghatja magát, és kezdhet új kapcsolatot, és nekünk kellett elérnünk, hogy együtt lakhassanak. Végül mindketten megkapták a Housing First lakhatási támogatást, és ez nagyon jól sikerült, mert elég stabilak voltak ahhoz, hogy kezelni tudják a drogterápiát. Ez a pár problémásan viselkedett az utcán: koldultak és nagy mennyiségű drogot fogyasztottak, de be tudtuk bizonyítani, hogy amikor mindketten együtt laktak lakásban, ezek a problémák elsimultak. Ez egy nagyon sikeres eset volt, mert be tudtuk bizonyítani, hogy ez segített megoldani ezt a problémát".

- St Mungo 's utcai szociális vezető

Feltételezések és tudattalan előítéletek

Amikor a hajléktalanellátó szervezetek információs csoportjait kérdeztük a párkapcsolatokra vonatkozó adatgyűjtés hiányosságairól, világossá vált, hogy általános a feltételezés, miszerint a hajléktalan emberek nagyobb valószínűséggel élnek rövid, instabil kapcsolatban, ezért a párkapcsolati státuszra vonatkozó adatok gyűjtése megbízhatatlan és túl nehéz nyomon követni.

Függetlenül attól, hogy egy ügyfélnek van-e kapcsolata, vagy sem, alkalmi kapcsolatban él, vagy egyenél több partnere van, ezek az adatok ugyanolyan fontosak, és gyűjtésük révén a szervezetek jobban megismerhetik és megérthetik a hajléktalan emberek szükségleteit a párkapcsolatok terén.

A londoni teamek az esetek többségében olyan párokat kerestek, akik legalább 2-20 éve együtt voltak. A kutatáshoz három olyan párral készítették interjút, akik már több mint öt éve együtt éltek az utcán. A megkérdezett egyedülálló ügyfelek mindannyian hosszú távú vagy alkalmi kapcsolatban éltek.

Mindez az általános lakossági statisztikát tükrözi. A rövid távú és a hosszú távú kapcsolatok, az alkalmi szex, a több partner és a nem szexuális kapcsolatok tapasztalatai mind részei az emberi megéléseknek, amelyek lehetővé teszi az egyének számára, hogy megtanulják, mit szeretnek és mit nem szeretnek, és többet tudjanak meg az identitásukról.

A téma további részletezése és a hozzá kapcsolódó útmutatás a [Párokkal folyó munka alapelvei](#) című részben található.

Az LMBTQ+ hajléktalan párok láthatatlan volta

A Brighton Women's Centre Couples First? jelentése arról számolt be, hogy nem tudták beazonosítani az LMBTQ+ és/vagy azonos nemű hajléktalan párokat, és nem tudtak velük konzultálni, mivel "a leszbikus, meleg, biszexuális és transz (LMBT+) utcán élő hajléktalanok a támadások és zaklatások veszélye miatt inkább titokban tartják identitásukat vagy szexuális irányultságukat".

Ezt hangsúlyozza a [The Outside Project](#) LMBTIQ+ emberek támogatása a hajléktalanellátásban című útmutatója, amely "megvizsgálta a 2017-es londoni CHAIN adatokat, és megállapította, hogy a heteroszexuális után a második leggyakoribb szexuális orientáció az "inkább nem mondom meg" volt. Az LMBTQ+ közösséghez tartozó, utcán élő hajléktalan emberek gyakran nem érzik magukat biztonságban, ha szexuális vagy nemi identitásukról beszélnek."¹⁸

Az útmutató azt is megállapítja, hogy az a mód, ahogyan az identitásukról kérdezik, arra kényszerítheti a hajléktalan embereket, hogy így válaszoljanak, hiszen ezt igen kellemetlen lehet hallani: "Ez egy személyes kérdés, Önnek nem kell válaszolnia, ez csak a sokszínűség monitorozására szolgál, de Ön esetleg homoszexuális?" A hajléktalanellátó szolgálatok munkatársai mégis gyakran így közelítik meg a szexuális és nemi identitásról folytatott beszélgetéseket. Egyes dolgozók megkérdés nélkül is feltételezik egy ügyfél vagy pár identitását, ami gyakran ahhoz vezet, hogy az ügyfeleket heteroszexuálisnak és/vagy ciszgendernek azonosítják, holott nem azok, és így megbízhatatlan adatokat kapnak.

Kihívások a párok számára

Amikor a hajléktalan LMBTQ+ párokról kérdeztük, Carla Ecola, a The Outside Project igazgatója elmondta, hogy néhány azonos nemű pár kezdetben testvérpárként azonosítja magát, hogy együtt próbáljanak lakhatást találni, és erre az utcai szociális munkatársak felfigyelhetnek.

A fókuszcsoporthoz tartozó ülések valamint a londoni utcai szociális munkások és szállókon dolgozókkal való beszélgetés során az LMBTQ+ ügyfelek és párok láthatatlanságára adott egyéb válaszok a következők voltak:

- Miért kellene az LMBTQ+ ügyfeleket másként kezelni?
- Mi van akkor, ha az ügyfél vagy pár nem akarja magát "felfedni"?
- Az ügyfeleket nem a szexualitásuk vagy nemi identitásuk alapján kell meghatározni.
- Ezen a szállón nem élnek LMBTQ+ és/vagy azonos nemű párok.

---

¹⁸ The Outside Project (2019) Supporting LGBTQ+ People in Homelessness Services <https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/Supporting%20LGBTIQ%2B%20people%20in%20homelessness%20services%20May2019.pdf>

"A fókuszcsoporthoz tartozó munkatársak másképp válaszoltak erre a kérdésre, és elismerték, hogy az LMBTIQ+ ügyfeleket nem veszik figyelembe a főbb szolgáltatások, és nem ismerik az LMBTIQ+ hajléktalan emberek szükségleteit. Ezek a dolgozók nagyobb valószínűséggel tudták azonosítani a szolgáltatásokban élő LMBTIQ+ és/vagy azonos nemű párokat, általában azért, mert ezek az ügyfelek és párok könnyebben beszéltek nekik a kapcsolataikról."

"Nagyon erőltetettnek tűnik, és nem természetesnek, olyan, mintha csak a statisztikákhoz kellene kipipálni a kérdéseket. Ez egy eléggé személyes kérdés, vajon az, hogy én ezt tudom, valóban hasznukra válik-e?"

- A St Mungo's utcai szociális munkása

Az LMBTIQ+ csoporthoz tartozó munkatársak másképp válaszoltak erre a kérdésre, és elismerték, hogy az LMBTIQ+ ügyfeleket nem veszik figyelembe a főbb szolgáltatások, és nem ismerik az LMBTIQ+ hajléktalan emberek szükségleteit. Ezek a dolgozók nagyobb valószínűséggel tudták azonosítani a szolgáltatásokban élő LMBTIQ+ és/vagy azonos nemű párokat, általában azért, mert ezek az ügyfelek és párok könnyebben beszéltek nekik a kapcsolataikról.

Hatások

Minél inkább láthatatlan marad az LMBTIQ+ identitás az adatokban, annál kevesebb támogatást kapnak ezek az ügyfelek a főbb szolgáltatásokban. Viszont annál kevésbé valószínű, hogy az LMBTIQ+ ügyfelek és párok kényelmesen fogják érezni magukat identitásuk felfedésében, ha úgy érzik, hogy láthatatlanok és rejtve kell maradniuk.

"Sok szociális munkás nem megfelelően gondolkodik az LMBTIQ+ ügyfelekről. Abnormálisnak tartják a közösségen belül, és úgy vélik, hogy mi nem olyanok vagyunk, mint ők. Amikor egy heteroszexuális szállón éltem, akkor is csendben kellett maradnom a saját biztonságom érdekében, és titokban kellett tartanom a kapcsolataimat."

- St Mungo's ügyfél, LMBTIQ+ lakhatási útvonal

"Még, ha van is lehetőségük, és az ügyfél szívesen megnyílik, a csapatom néhány tagja nehezen tudja, hogyan fogalmazza meg a kérdéseket."

- St Mungo's utcai szociális munkás vezető

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Az LMBTQ+ ügyfelek és párok biztonságos módon és az ügyfél feltételei szerint történő beazonosítása lehetővé teszi a munkatársak számára, hogy speciális vagy hagyományos lakhatási és egyéb támogatást nyújtsanak. A londoni LMBTQ+ ellátási útvonal során gyakran nem feltétel a kerületi lakcím, ami azt jelenti, hogy az ügyfél vagy pár (külön érkezve) nagyobb valószínűséggel jut gyorsan az igényeiknek megfelelő szolgáltatásban lakáshoz, ami kevesebb ügyfél elvesztését jelenti. Lehetőséget biztosít továbbá a dolgozók számára, hogy partnerségek kialakításával részt vegyenek a több szolgálatot érintő munkában, többet tudjanak meg az LMBTQ+ párok és ügyfelek igényeiről anélkül, hogy az LMBTQ+ alatt azonosított munkatársakra hagyatkoznának.

- Erre válaszul készült a [Személyes kérdések helyes feltevése kérdőív](#), amely a szexuális orientációra, nemi identitásra és párkapcsolatokra vonatkozó kérdéseket is tartalmaz. A szexuális orientációra és a nemi identitásra vonatkozó kérdéseket a The Outside Project útmutatásából adaptálták, amely a Stonewall Housinggal együttműködésben készült.¹⁹ A munkatársak ezt az útmutatót használhatják a kérdések feltevésehez, hogy biztonságosan, az ügyfelek saját feltételeinek megfelelően azonosítsák be a hajléktalan LMBTQ+ párokat.

- **Az LMBTQ+ párok és párkapcsolatok** című fejezetben további útmutatás és információ található az LMBTQ+ és/vagy azonos nemű párok támogatásáról.

"Ha valaki megfelelő módon teszi fel a kérdést, és elmagyarázza, hogy miért akarja ezt az információt, akkor válaszolok rá."

- St Mungo's ügyfél, LMBTQ+ lakhatási útvonal

Szexuális és reprodukciós egészség

Jelenleg nem rendelkezünk megbízható adatokkal a hajléktalan emberek vagy hajléktalan párok szexuális egészségügyi igényeiről. 2014-ben 113 381 londoni lakosnál diagnosztizáltak nemi úton terjedő fertőzést, ami alig több mint minden negyedik nemi úton terjedő fertőzés diagnózisát jelenti Angliában.²⁰ Mivel az Egyesült Királyságban a hajléktalan emberek 7%-a nem jut el

---

¹⁹ The Outside Project (2019) Supporting LGBTIQ+ People in Homelessness Services <https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/Supporting%20LGBTIQ%2B%20people%20in%20homelessness%20services%20May2019.pdf>

²⁰ Public Health England (2015) Health Inequalities in London

házi orvoshoz²¹, kisebb a valószínűsége, hogy nemi úton terjedő fertőzések vagy szexuális úton terjedő, vér útján terjedő vírusok, például a HIV diagnosztizálására vagy kezelésére kerül sor. A hajléktalan emberek, különösen a hajléktalan nők²² körében, mivel nagyobb számban vesznek részt szexuális aktusban anyagi ellenszolgáltatásért, és/vagy családon belüli szexuális bántalmazást is magasabb arányban élnek át, nagyobb a szexuális erőszak kockázata, ahol nem használnak fogamzásgátlást.

E magasabb kockázatok és a hajléktalan emberek egészségi állapotában mutatkozó egyenlőtlenségek miatt létfontosságú, hogy a szexuális egészségről szóló beszélgetésekre mind az egyedülálló, mind a párkapcsolatban élő ügyfelekkel sor kerüljön. Az ügyfél szexuális egészségi igényeire való rákérdezés ideális módja a nyomon követésnek, ha az ügyfélről az értékelés során kiderül, hogy kapcsolatban él.

Jó gyakorlatok

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- A munkatársak a [Személyes kérdések helyes feltevése kérdőívet](#) használhatják. Ezeket a kérdéseket négy szemközt és külön-külön tegye fel mindkét félnek a saját szociális munkása. Az utcai szociális munka gondozási lapjába és a szállók felvételi adatlapjába be lehet illeszteni ezt a kérdést, hogy az ügyféllel kapcsolatba kerülő munkatársak rákérdezhessenek.
- Amint azt a [Segítő munka várandós nőekkel – Eszköztár](#) is ismerteti, sok ügyfél komplex traumát, például gyermekkori szexuális abúzust élt át, és több motivációra lehet szüksége ahhoz, hogy felismerje szexuális és reprodukív egészségügyi szükségleteit. Érdemes normalizálni a szexuális egészségről való beszélgetést azzal, hogy megkérdezi ügyfelét, hogy szüksége van-e támogatásra ezzel kapcsolatban a rendszeres találkozások során. Indokolt lehet elkísérni az ügyfelet az orvosi vizsgálatokra, ha ez segíti a szexuális egészségügyi szükségletei kezeltetésében.

Utcai szociális munkások

---

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/467805/Health_inequalities_in_London_Oct_15.pdf

²¹ Homeless Link (2018) Hepatitis C and Homelessness <https://www.homeless.org.uk/connect/blogs/2018/aug/23/hepatitis-c-and-homelessness-improving-access-to-treatment>

²² Ciszgender és transzgender hajléktalan nők

- Ha az utcai szociális munkások az utcán keresnek fel egy párt, az egyéni beszélgetés során konkrét kérdéseket kell feltenniük a reprodukzív és szexuális egészségi szükségletekre vonatkozóan. Jó gyakorlat, hogy a segítő beszélgetés után óvszert, fogászati védőgumit és a helyi szexuális egészségügyi intézményekről szóló információkat tartalmazó csomagokat vigyenek magukkal és kínáljanak fel az ügyfeleknek. Ez a gyakorlat segít normalizálni a fogamzásgátlás használatát és a szexuális egészségügyi szolgáltatások igénybevételét.

Szállókon dolgozók

- A szállóknak biztosítaniuk kell, hogy óvszer, női óvszer és szexuális egészségügyi információk mindig legyenek a helyszínen minden ügyfél számára, függetlenül attól, hogy egyedülálló vagy párkapcsolat(ok)ban élnek. A munkatársaknak nem szabad feltételezésekből kiindulniuk az ügyfél nemi identitásáról, és arról, hogy az ügyfelek hogyan élnek szexuális életet. Úgy biztosítható, hogy az ügyfeleknek a megfelelő fogamzásgátlót adják, ha a személyes beszélgetések során a munkatársak felsorolják, hogy mi van a kínálatban, és megkérdezik az ügyfelet, hogy szeretne-e hozzájutni valamelyikhez.

Szexuális egészség és identitás

A pár és az egyes ügyfelek identitásának megértése létfontosságú a szexuális egészségi igényeik támogatásában. Előfordulhat, hogy az ügyfelek inkább speciális vagy kulturálisan specifikus szolgáltatásokat keresnek fel, mint például az LMBTQ+ ügyfelek, a BAME²³-háttérrel rendelkező ügyfelek vagy a csak nők számára fenntartott, ambuláns szolgáltatásokat.

A [cliniQ](#) egy szexuális egészségügyi és jóléti szolgáltatás transz és nem bináris²⁴, sokféle szexuális magatartású emberek számára. A szolgáltatásokat igénybe venni kívánó ügyfeleknek nincs szükségük állandó lakcímre, így nincsenek megbízható adatok a hajléktalan ügyfelek számáról. A cliniQ bemutatkozásában azonban elmondja, hogy a szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek közül sokan azt állítják, hogy "szexért cserébe ágyat kapnak, alternatív lakhatási

---

²³ Black, Asian and minority ethnic – fekete, ázsiai és kisebbségi etnikumú

²⁴ <https://www.stonewall.org.uk/help-advice/glossary-terms>

lehetőségként chemsex partikra²⁵ járnak és/vagy pénzt kapnak szexuális szolgáltatásokért”. Ez a jelenség tükrözi az Egyesült Királyság "rejtett hajléktalan" népességét, amelyhez nagyobb valószínűséggel tartoznak az LMBTQ+ hajléktalan fiatalok²⁶. A cliniQ partnerségben dolgozik a Stonewall Housing és a Galop hajléktalanellátó szervezetekkel, és a munkatársak tisztában vannak a hajléktalan ügyfelek összetett szükségleteivel.

A cliniQ bemutatója arról számol be, hogy hajléktalan ügyfeleik nagyobb valószínűséggel keverednek olyan kapcsolatokba, ahol a partnerük kizsákmányoló, például gyakran szexért cserébe biztosítanak szállást. A hajléktalan transz ügyfelek ezt a lehetőséget jobb alternatívának találhatják, mint az általános hajléktalanellátó szolgáltatásokhoz való hozzáférést, ahol hiányos az LMBTQ+ ügyfelek szükségleteinek ismerete és megértése,²⁷ valamint nagyobb a diszkrimináció kockázata.

"A cliniQ-hez bekerülés azt jelentette, hogy kapcsolatba kerülhettem más transznemű emberekkel, és várakozás közben kávézhattam és beszélgethettem velük."

- St Mungo's ügyfél, LMBTQ+ útvonal

A BAME-ügyfelek is akadályokkal szembesülnek a szexuális egészséggel kapcsolatos támogatáshoz való hozzáférés terén²⁸. A [Naz Project](#) a következőkre specializálódott a BAME háttérrel rendelkező és más, metszéspontban lévő, például LMBTQ+ BAME ügyfelek támogatására.

A munkatársak megkérdezhetik ügyfeleiket, hogy mennyire fontos számukra a BAME-identitásuk, és hogy szeretnék-e olyan szexuális egészségügyi támogatást kapni, amely ezt figyelembe veszi.

Jó gyakorlatok

A Stonewall Housing LMBTQ+ ifjúsági szállóján a személyzet óvszereket és LMBTQ+ specifikus

---

²⁵ <https://humenonline.hu/elvezet-es-tudatmodositas-chemsex-testi-lelki-aspektusai/>

²⁶ London Assembly Housing Committee (2017) Hidden Homeless in London https://www.london.gov.uk/sites/default/files/london_assembly_-_hidden_homelessness_report.pdf

²⁷ The Outside Project (2019) Supporting LGBTIQ+ People in Homelessness Services <https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/Supporting%20LGBTIQ%2B%20people%20in%20homelessness%20services%20May2019.pdf>

²⁸ NAT (2014) HIV and Black African Communities in the UK <https://www.nat.org.uk/sites/default/files/publications/NAT-African-Communities-Report-June-2014-FINAL.pdf>

szexuális egészségügyi információkat tart a helyszínen. A dolgozók rendszeresen kínálnak óvszert ügyfeleknek, és normalizálják a beszélgetést azáltal, hogy a szexuális egészséggel kapcsolatos igényeket az esetmegbeszélések során megemlítik.

„Mindig van óvszer, síkosító és a HIV-ről és a nemi úton terjedő betegségekről szóló tájékoztatás. Az esetfelelősöm figyelemmel kíséri a szexuális egészségügyi szükségleteimet, különösen akkor, ha több emberrel van kapcsolatomban.”

- St Mungo's ügyfél, LMBTQ+ útvonal

Az LMBTQ+ ügyfelek és párok támogatására vonatkozó további útmutatás az [LMBTQ+ Párok és kapcsolatok](#) című részben, a BAME kliensek és párok támogatására vonatkozó további útmutatás a [Párokkal zajló munka alapevei](#) című fejezetben található.

Reproduktív egészség

Ha családon belüli erőszak történik a párkapcsolaton belül, a munkatársaknak figyelembe kell venniük, hogy az elkövető megakadályozhatja partnerét a fogamzásgátláshoz való hozzáférésben, különösen akkor, ha a túlélő képes a fogamzásgátlásra²⁹. További útmutatásért lásd a [Párkapcsolati erőszakról](#) szóló fejezetet.

A hosszan ható, reverzibilis fogamzásgátlás, például az implantátum vagy méhen belüli fogamzásgátló eszköz alkalmasabb lehet a fogamzóképes ügyfelek számára, mivel ezek megbízhatóak az összetett életmódú ügyfelek számára. A terhességgel, a reproduktív egészséggel és a hajléktalansággal kapcsolatos további részletekért lásd [Segítő munka várandós nőekkel – Eszköztárát.](#)

Jó gyakorlat, ha a szolgáltatásokban a helyszínen van óvszer, és a beszélgetések során az ügyfeleknek ezek elérhetőek. A transz-inkluzivitás gyakorlása érdekében azonban, miközben támogatják az ügyfelek reproduktív egészségét, a dolgozóknak nem szabad előre feltételezniük, hogy az ügyfél milyen típusú fogamzásgátlóhoz kíván hozzáférni. Például egy transz férfi vagy nem bináris személy is kívánhat hosszú hatású, reverzibilis fogamzásgátlót, például

---

²⁹ A magukat nem nőként azonosító személyek, például a transz férfiak és a nem bináris személyek is képesek lehetnek a fogamzásra.

implantátumot vagy méhen belüli fogamzásgátló eszközt. A munkatársak az ügyfeleket tájékoztathatják arról, hogy a szexuális egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézmények széles skálájához hozzáférhetnek, például olyan kérdésekkel, mint: "Szeretne hozzáférni fogamzásgátló eszközökhöz? A helyszínen óvszer és fogászati védőgumi áll rendelkezésre, és segíthetek abban, hogy a helyi szexuális egészségügyi rendelésen vagy az LMBTQ+ klinikákon időpontot kérjen a fogamzásgátlás egyéb formáihoz". A szexuális és reprodukív egészséggel kapcsolatos transz ügyfelek támogatására vonatkozó további útmutatásért lásd a Gendered Intelligence [szexuális egészséggel kapcsolatos füzetét](#).

Jó gyakorlatok és ajánlások:

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Az esetfelelősök az állami egészségügyi ellátókkal közösen óvszert és szexuális egészségre vonatkozó információt tesznek elérhetővé az utcán élő párok számára, illetve a magánszférában szálláshoz jutóknak is.
- A munkatársak kapcsolatot tarthatnak a témára specializálódott szervezetekkel, képzéseken vehetnek részt vagy képezhetik saját magukat annak érdekében, hogy mélyebben megérthessék a különböző identitású párok, például az LMBTQ+ ügyfelek szexuális egészségügyi igényeit.
- Nem minden speciális szolgálat ismeri a hajléktalansággal kapcsolatos komplex szükségleteket, de a munkatársaknak hasznos lehet velük kapcsolatot tartani, hogy felhívják a figyelmet a hajléktalan párok és ügyfelek szükségleteire.

Gyermekek

Sok hajléktalan pár gyermekét elvették és gondozásba adták, ami gyakran traumatizáló és összetett hatást jelent mindkét érintett szülő, különösen az anyák számára.

A megkérdezett párok és a fókuszcsoportokban részt vevő munkatársak is hasonló problémákat vetettek fel a szociális szolgálatokkal és azzal kapcsolatban, hogyan bánnak a párokkal és az anyákkal.

Elmondták, hogy a szociális szolgálatok gyakran nem ismerik a hajléktalan élethelyzetet, a többszörösen hátrányos helyzetet és azt, hogy a gyermek elszakítása a szülőktől anélkül, hogy lenne kapcsolattartási lehetőség és mentálhigiénés támogatást kapnának a párok, növelheti a kockázatokat.

Ezek a kockázatok az önkárosítás, a túladagolás és a mentálhigiénés krízis kialakulása lehetnek.

„A szociális munkások nem mutatnak kellő empátiát az utcán alvással átéltekkel kapcsolatban, és nem párként dolgoznak velük. Csak a gyermeket látják, és azt nem, min ment keresztül az anya.”

- St Mungo's utcai szociális munkás

"Nem kaptunk semmilyen támogatást, miután a lányunkat gondozásba vették."

- St Mungo házaspár

Gyermekvállalás a jövőben

Egyes párok a jövőben gyermeket szeretnének, és ennek hangot is adhatnak a munkatársak felé. Fontos, hogy ezt komolyan vegyék, és ne hárítsák. A munkatársak megbeszélhetnek egy reális ütemtervet a klienseikkel, különösen azokkal a párokkal, akik még a felépülés szakaszában vannak, vagy még nem kezdték azt el, és beszélhetnek arról, hogy mire lesz szükségük ahhoz, hogy stabil és biztonságos módon alapíthassanak családot. Ez jó lehetőség arra, hogy segítsenek a párnak egy közös cél érdekében dolgozni.

"Egy esetmegbeszélés során megemlítettem, hogy a pár szeretne babát vállalni, de a megbeszélésen részt vevő többi szakember kinevetett. Nem tudtam, mit mondjak, annyira megdöbbenett ez a reakció".

- St Mungo's utcai szociális munkás

Jó gyakorlatok és ajánlások:

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Ha a munkatársak olyan házaspárokat vagy ügyfeleket támogatnak, akiktől elvették a gyermeküket vagy gyermekeiket, és szakellátásba kerültek, kérdezzék meg őket, hogy szeretnének-e mentálhigiénés támogatást, és ezt az információt a beleegyezésükkel vegyék fel a gondozási tervükbe. Ez segíthet abban, hogy mentálhigiénés támogatás szempontjából prioritásként kezeljék az ügyüket.
- Az anyák számára előnyös lenne a mentálhigiénés támogatás nemi alapú megközelítése, mivel a veszteség a frissen szült nők számára különösen fájdalmas, és még inkább hajlamosak újabb terhességek vállalására a veszteség kompenzálásaként.

A hajléktalansággal és a terhességgel kapcsolatos részletes útmutatás a [Segítő munka várandós](#)

[nőkkel – Eszköztár](#) című dokumentumban található.

Hajléktalanellátó szervezetek

- A hajléktalanellátó szervezeteknek, pl. pszichoterápiás csoportoknak fontolóra kell venniük a párkapcsolati tanácsadás biztosítását. A St Mungo's jelenleg azon dolgozik, hogy megnyissa ezt a csatornát azon párok számára, akik a St Mungo's kliensei. Biztonsági okokból a párokat csak akkor szabad párterápiára utalni, ha nincs jelen köztük párkapcsolati erőszak.

Komplex trauma

A hajléktalan emberek valószínűleg mentálhigiénés problémákkal, valamint sok más, többszörösen hátrányos helyzettel küzdenek, amelyek jellemzően a múltjukból fakadnak, és/vagy komplex traumák folyamatos, ismétlődő megtapasztalásából erednek. A Homeless Link egészséggel és hajléktalansággal foglalkozó kutatása szerint "a hajléktalan válaszadók 80%-a számolt be arról, hogy mentális egészségügyi problémával küzd. Közülük 45% számolt be diagnózisról, ami az átlagnépességben 25%."³⁰

A komplex trauma a személyiségfejlődésben jelenik meg, és olyan az egész személyiséget átható viselkedésformák kialakulásához vezethet, amelyeket általában személyiségzavarokként diagnosztizálnak, és ez a diagnózis a hajléktalan emberek körében igen gyakori³¹:

"A személyiségzavar a mentálhigiénés támogató szolgálatokon belül használt kifejezés arra, hogy leírja azokat a régóta fennálló nehézségeket, amelyek az egyén gondolkodásában és érzelmeiben, valamint másokkal és önmagával kapcsolatban mutatkoznak, és következésképpen abban is, hogy hogyan viselkedik másokkal szemben. "³²

---

³⁰ Homeless Link (2014) The Unhealthy State of Homelessness <https://www.homeless.org.uk/facts/our-research/all-research-reports/homelessness-and-health-research>

³¹ Maguire, N.J., Johnson, R., Vostanis, P., Keats, H. and Remington, R.E. (2009) Homelessness and complex trauma: a review of the literature. Southampton, UK, University of Southampton

³² <https://www.newhamscp.org.uk/wp-content/uploads/2016/11/Meeting-the-Challenge-Making-a-Difference.pdf>

Párok nehézségei

A komplex trauma és a személyiségzavarok, különösen az érzelmileg instabil személyiségzavar (EUPD), más néven borderline személyiségzavar, hatással van a kapcsolatok kialakulására és fenntartására. Az intim kapcsolatok terén az EUPD-ben szenvedők hajlamosak a tanult viselkedésre támaszkodni. Ez azt jelenti, hogy valószínűleg a gyermekkori traumák miatt alakult ki náluk az a működés, amelyben jellemzően eltaszítják maguktól a partnerüket, miközben attól félnek, hogy az elhagyja őket. Az EUPD hatással van a személy én- és identitástudatára, és az identitása megteremtéséhez partner jelenlétére van szüksége. Ez olyan szoros kötődést eredményezhet a partnerhez, ahol a legtöbb időt együtt töltik, és gyakran nagymértékben függenek egymástól, különösen akkor, ha mindkét partner EUPD-vel és/vagy személyiségzavar diagnózissal rendelkezik: *A személyiségzavarral élők nagyobb valószínűséggel érznek szégyenérzetet és bizalomhiányt másokkal szemben, ami miatt őket segítő és támogató kapcsolatokat próbálnak kialakítani. Valószínűbb az is, hogy túlradó érzelmeket élnek át, nehezen tudják kontrollálni a félelmet és a dühöt, és más mentálhigiénés problémáik is lehetnek, mint például depresszió és szorongás.*³³

Az EUPD tünetei egy spektrumon mozognak, és különböző súlyosságúak lehetnek. Ha az EUPD-ben szenvedő ember hajléktalan, és nem kap mentálhigiénés támogatást, tünetei hevesebbek lehetnek, és kapcsolatai valószínűleg kevésbé stabilak, ami azt jelenti, hogy a spektrum súlyosabb végén helyezkedik el. Megfelelő támogatással és több lehetőséggel a stabilitás megtapasztalására, valamint a megfelelő lakhatáshoz való hozzáféréssel azonban az ilyen diagnózissal rendelkező emberek pozitív kapcsolatokat alakíthatnak ki, vagy nagyobb stabilitást élhetnek meg aktuális kapcsolatukban (kapcsolataikban).

Stigmatizáltság

A munkatársaknak szem előtt kell tartaniuk a személyiségzavarokhoz kapcsolódó megbélyegzést, és nem szabad elfelejteniük, hogy a klienseiket és a párokat nem a diagnózisuk határozza meg. Az EUPD-ben szenvedő emberek valószínűleg egész életük során tapasztaltak elutasítást és ítélkezést mások részéről.

Valószínűleg megérik, ha az emberek így reagálnak rájuk, különösen azok, akik támogatják őket.

---

³³ Homeless Link (2017) An introduction to Psychologically Informed Environments and Trauma Informed Care https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/TIC%20PIE%20briefing%20March%202017_0.pdf

Fontos, hogy a dolgozók türelmesek, következetesek és empátikusak legyenek, amikor az EUPD-vel élő ügyfeleket vagy párokat támogatják.

*"A személyiségzavart a köztudatban a bűnözéssel és a veszélyességgel is összekapcsolják; valójában a személyiségzavarral összefüggő nehézségekkel küzdő emberek többsége nem erőszakos vagy bűnöző."*³⁴

Az EUPD-vel élő párok támogatása

A hajléktalanellátásban dolgozóknak lehetőségük van arra, hogy támogatást és egyfajta stabilitásérzést nyújtsanak az EUPD-vel élő ügyfeleiknek. A Homeless Link megállapítása szerint azonban "ezek az összetett és egymással összefüggő kérdések nagy kihívást jelenthetnek a támogató szolgálatok számára, még inkább a hajléktalanellátó ágazatban, ahol a legtöbb munkatárs nem rendelkezik mentálhigiénés végzettséggel."³⁵ Személyiségzavarral küzdő egyedülálló ügyfelek támogatása rendkívül nagy kihívást jelenthet, különösen akkor, ha nem kapnak mentálhigiénés segítséget.

Jó gyakorlat

A Lambeth közösségi mentálhigiénés csoportja a Westminster kerületben működő szállók dolgozói számára kínál mentalizációs képzést. A mentalizáció azt jelenti, hogy megértjük, mi zajlik a saját elménkben, és ezt felhasználjuk arra, hogy megértsük, mi zajlik mások fejében. Ez különösen hasznos az EUPD-s ügyfeleket támogató munkatársak számára, mivel a mentalizáción alapuló terápiát gyakran kínálják azoknak az EUPD-seknek, akik más, többszörös hátrányokkal is küzdenek.

Jó gyakorlat

A Tower Hamlets utcai szociális munkás csapata egy saját pszichoterapeutához irányítja ügyfeleit, aki abban nyújt támogatást, hogy eredményesebb párkapcsolatokat tudjanak kialakítani. Ha erre eddig nem volt lehetőség, érdemes finanszírozást kérni rá.

Jó gyakorlatok és ajánlások

---

³⁴ Emergence (2014) Meeting the Challenge, Making a Difference <https://s16878.pcdn.co/wp-content/uploads/2014/09/Meeting-The-Challenge-Making-a-Difference-Practitioner-Guide.pdf>

³⁵ Homeless Link (2017) An introduction to Psychologically Informed Environments and Trauma Informed Care https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/TIC%20PIE%20briefing%20March%202017_0.pdf

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Mint minden ügyfél esetében, minden partnert támogatni kell abban, hogy a saját jogán jusson el a helyi mentálhigiénés szolgálathoz. A munkatársak törekedhetnek arra, hogy ezt a folyamatot egy időben kezdjék el, így mindkét partner helyzete nagyjából egyidőben javulhasson, csökkentve ezzel annak kockázatát, hogy az egyik fél gyógyulása lemarad. A vezetőknek biztosítaniuk kell, hogy csapatuk megfelelő mentális egészségtudatossági képzésben részesüljön, és lehetőségük legyen arra, hogy a szupervíziós ülések és/vagy a csapat reflektív gyakorlata során megvitassák az őket érő nehézségeket és elakadásokat.
- A szolgálatok dolgozhatnak azon, hogy [Pszichológiai szempontból Érzékeny Környezetet](#) (Psychologically Informed Environment, PIE) teremtsenek ügyfelek és párkapcsolataik számára, ami csökkentheti az EUPD-ben és más mentális egészségügyi problémákkal küzdő ügyfelek számára a megpróbáltatásokat. A PIE szolgáltatásokat úgy tervezik és alkalmazzák, hogy figyelembe veszik az őket igénybe vevő egyének érzelmi és pszichológiai szükségleteit, akár csak az őket támogató személyzet pszichológiai szükségleteit.
- A szolgáltatások a [No One Left Out Pszichológiailag informált környezet kialakítása](#) c. útmutatását követve támogathatják dolgozóikat abban is, hogy a traumatudatos ellátást nyújtsanak. Ha a szolgáltatás vegyes, vagy csak nők számára nyújtott szolgáltatás, a vezetők a nők számára nyújtott traumatudatos gondozásról szóló útmutatót vehetik figyelembe: [Összetett problémák: Hatékony, traumával kapcsolatos gondozás nyújtása nők számára.](#)

Önkormányzatok

A Westminsterben működő SLam pszichoterapeutái rendszeresen tartanak párkapcsolati reflektív gyakorlati foglalkozásokat a szállók dolgozói számára az egész kerületben. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy megvitassák a párokkal való munka során felmerülő kihívásokat egy biztonságos és támogató térben a munkatársak számára. A Westminster/ SLam modelljét használva minden londoni kerület számára elérhetővé kellene tenni a Párok reflektív gyakorlatát.

- A SLam modelljét alkalmazó valamennyi londoni kerületben ki kell terjeszteni a Mentalizáció³⁶

---

³⁶ A mentalizáció azt jelenti, hogy megértjük, mi zajlik a saját elménkben, és ezt felhasználjuk arra, hogy megértsük, mi zajlik mások fejében. Ez különösen hasznos az EUPD-s ügyfeleket támogató munkatársak számára, mivel a mentalizáción alapuló terápiát gyakran kínálják azoknak az EUPD-seknek, akik más, többszörös hátrányokkal is küzdenek.

képzést a szállókon dolgozók és az utcai szociális munkások számára.

- A szállókon és az utcán élőkkel foglalkozó szervezetek minden kerületben működjenek együtt, biztosítva, hogy szolgáltatásaik pszichológiai és traumával kapcsolatos tudással rendelkezzenek.

- A szállókon és az utcán élőkkel foglalkozó szervezetek kövessék a **"Make Every Adult Matter"** (Minden Felnőtt Számít) modellt a többszörösen hátrányos helyzetű ügyfelek támogatása során, biztosítva, hogy a kerületükben működő ellátók és önkéntesek közösen koordinálják tevékenységüket, hogy az ügyfelek szükségletei teljesüljenek, miközben csökkentik a krízisellátás költségeit.

Hajléktalanellátó szervezetek

- Fontos, hogy hajléktalanellátó szervezetek partnerséget alakítsanak ki kapcsolati tanácsadó szolgálatokkal, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű párok szükségleteire épülő szolgáltatást nyújtsanak. Biztonsági okokból a párokat csak akkor utalják párkapcsolati tanácsadásra, ha nem történik párkapcsolati erőszak.

Drog- és alkoholfogyasztás

A problémás kábítószer- és alkoholfogyasztás a hajléktalan emberek körében gyakori egészségügyi probléma, és része a hajléktalan emberek által tapasztalt többszörös hátrányoknak, beleértve a mentális betegségeket is. Becslések szerint egy év alatt 58 000 embernek kell szembenéznie a hajléktalanságból, a kábítószerrel való visszaélésből és a bűnelkövetésből fakadó problémákkal.³⁷

Ha az ügyfeleket többszörös hátrányok érik, és drog- és alkoholkezelésre szorulnak, gyakran akadályokba ütköznek az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés során, mivel "általában mindenki ismeri, de gyakran senki sem szolgálja ki őket, mivel úgy vélik, hogy "nehezen kezelhetőek". Ráadásul a nők és a valamilyen kisebbséghez tartozó ügyfelek további akadályokkal szembesülhetnek a segítségkérés folyamán az egészségügyi egyenlőtlenségek miatt:

A nők alulreprezentáltak ezekben az adatokban, de ennek ellenére jelentős és sajátos nehézségekkel

---

³⁷ <http://meam.org.uk/multiple-needs-and-exclusions/>

szembesülnek. Hasonlóképpen, a fekete, ázsiai és kisebbségi etnikai közösségekhez tartozó emberek számos olyan társadalmi egyenlőtlenséget tapasztalnak, amelyek hozzájárulnak a többszörös hátrányos helyzet megtapasztalásához.³⁸

Párokat érintő kihívások

Mivel az egyedülálló ügyfelek is gyakran szembesülnek ezekkel az akadályokkal és egyenlőtlenségekkel, és további támogatásra van szükségük az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, a hajléktalan párok, akik szerhasználati támogatásra és kezelésre szorulnak, gyakran további nehézségekkel találkoznak. Hajléktalan, többszörösen hátrányos helyzetű párként nem tudnak eligazodni az egészségügy útvesztőiben, ami rugalmasságot igényelne a szolgáltatásoktól.

A szenvedélybeteg-ellátás feltételei gyakran nem felelnek meg a hajléktalan párok szükségleteinek a rugalmatlanság, a szervezetek közötti együttműködés hiánya és a párkapcsolatról alkotott előfeltételezések miatt.

Hatások

Az utcai szociális munkások és a szállókon dolgozók arról számoltak be, hogy az általuk támogatott párok többsége társfüggő³⁹ volt a kábítószer- és alkoholfogyasztás mellett, különösen akkor, ha az utcán éltek. Azok a párok, akik készen állnak arra, hogy támogatást kérjenek a szerhasználatukkal kapcsolatban, gyakran kérik, hogy egyidejűleg kezdjék meg a kezelést és/vagy ugyanannál a szervezetnél lépjenek be a rehabilitációs intézményekbe. A külön kezelési tervek és szolgáltatások nyújtása előnyösnek tűnhet az együttes függőséget figyelembe véve, de gyakran kontraproduktív, mivel sok pár hajlamos kilépni a terápiából ezekben az esetekben.

„Azt mondták nekünk, hogy elkezdhetjük egyszerre a rehabilitációt, de külön férfi és női épületekben. Az utolsó pillanatban azt mondták, hogy a társamat nem tudják felvenni, és hogy egy másik, kilométerekkel arrébb lévő szolgálathoz kell mennie. Így aztán könnyebb volt távozni, de ha ő is a rehabon lett volna, nem mentem volna el”.

- St Mungo's ügyfél

---

³⁸ <http://meam.org.uk/multiple-needs-and-exclusions/>

³⁹ Túlzott érzelmi vagy pszichés függőség a partnertől, jellemzően olyan partnertől, aki betegség vagy függőség miatt támogatásra szorul.

Jó gyakorlatok

A Tower Hamlets-i Reset Treatment and Recovery Support Services rugalmasan, személyközpontú és holisztikus megközelítéssel támogatja a hajléktalan párokat. Mindkét partner együtt érkezik, majd külön-külön felméri őket, milyen addiktológiai kezelésre van szükség, illetve a vér útján terjedő vírusokat is kiszűrik az egészségügyi vizsgálat során. Az eredményektől függően gyakran mindkét partner kap receptet a kezelésre. Amint mindkét partner stabilizálódott és készen áll a rehabilitáció megkezdésére, megkezdődik a finanszírozás igénylése. A várakozási idő alatt a Reset külön-külön és közösen is támogató foglalkozásokat kínál. A párokat ugyanahhoz a rehabilitációs szolgáltatáshoz irányítják, de külön épületben laknak. Ha a pár azonos nemű, az intézmények gyakran több épülettel rendelkeznek az azonos neműek számára, így külön épületben kerülnek elhelyezésre.

A társfüggőség sok bonyodalmat okoz az ügyfelek felépülésében, ami kihívást jelenthet a szolgáltatások számára."

- St Mungo's Komplex szükségletek menedzsere

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- A mindkét partnerrel kapcsolatban álló kábítószer- és alkoholfogyasztásért felelős esetkezelők rendszeresen részt vesznek a "Team around Me" stílusú páros esetmegbeszéléseken más szakemberekkel együtt: a szálló esetkezelője, az utcai szociális munkás, a mentálhigiénés munkatárs, egészségügyi szakemberek stb.
- A kábítószer- és alkoholfogyasztás gyakran a rossz mentális egészséghez kapcsolódó megküzdési mechanizmus, és mindkettő a többszörös hátrányok sorának része. Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók megismerkedhetnek a [NICE útmutatásával](#), amely kimondja, hogy "a másodlagos ellátást nyújtó mentális egészségügyi szolgálatok nem zárhatják ki a súlyos mentális betegségben szenvedő embereket kábítószerrel való visszaélésük miatt"⁴⁰, hogy ne kérdőjelezhessék meg a mentálhigiénés segítségnyújtás lehetőségét.

---

⁴⁰ <https://www.nice.org.uk/guidance/ng58/resources/coexisting-severe-mental-illness-and-substance-misuse-community-health-and-social-care-services-pdf-1837520014021>

Hajléktalanellátó szervezetek

- A szenvedélybeteg-ellátók minden kerületben kövessenek rugalmas megközelítést a párok támogatására vonatkozóan, és dolgozzanak ki párkapcsolati politikát a szolgálatukon belül.

Források

További útmutatás a **Párokkal folytatott munka alapelvei** című fejezetben található arra nézve, hogyan lehet támogatni az ügyfele(ke)t az egészségügyi egyenlőtlenségek rendszerében.

Halálozás és gyász

A hajléktalan vagy veszélyeztetett helyzetben lévő embereknel nagyobb az egészségügyi problémák kockázata, és átlagosan 30 évvel fiatalabban halnak meg, mint az átlagnépesség. A hajléktalan emberek halálát gyakran "hirtelen, idő előtti és méltatlan halálnak tekintik, és ez nagyon traumatikus lehet minden érintett számára".⁴¹

Párokat érintő kihívások

A hajléktalan párok nagyobb valószínűséggel élik át a partnerük elvesztését, és támogatják a partnerüket vagy egymást az életük végéig tartó gondozás során. Ez rendkívül kiszolgáltatott helyzetbe hozza azokat, akik már amúgy is többszörös hátrányokkal, például rossz mentális egészségi állapottal és problémás kábítószer-használattal küzdenek.

Emellett, ahogy a [Hajléktalan emberek palliatív gondozásának eszköztára](#) is megállapítja, "a szállók és nappali melegedők munkatársai gyakran kénytelenek olyan embereket támogatni, akik nagyon rosszul vannak, még akkor is, ha nagy gondozási szükségleteik vannak, mivel nincs megfelelő alternatív lakóhely számukra". A párokkal kapcsolatban a munkatársaknak gyakran össze kell ezt egyeztetniük azzal, hogy közben a partnert támogatják ebben a traumatikus időszakban és sok esetben a gyászban.

Hatások

A St Mungo's palliatív ellátás koordinátora elmagyarázta a társfüggő párokkal kapcsolatos összetett helyzetet, amelyekben a problémás szerhasználat magas kockázatú betegséget okozott. Ezekben az esetekben előfordulhat, hogy az ügyfelek nem mondják el partnerüknek, hogy a drog- és/vagy alkoholfogyasztás folytatása jelentősen rontja az egészségi állapotukat, és a partner továbbra is beszerzi és használja velük együtt a szereket. Ez a viselkedés potenciálisan úgy tekinthető, mintha valamilyen formában támogatást nyújtana a fájdalomcsillapításhoz, és a partner a tetteit segítőkésznek és gondoskodónak, nem pedig rosszindulatúnak vagy tapintatlannak érezheti. A GDPR törvények miatt a dolgozók nem adhatják ki az ügyfél betegségének részleteit a partnereknek az ügyfél beleegyezése nélkül.

---

⁴¹ <http://www.homelesspalliativecare.com/overview-and-faqs/>

Vannak olyan esetek is, amikor mindkét partner tisztában van a kábítószer- és alkoholfogyasztással kapcsolatos kockázatokkal, de a társfüggőség és az ezzel kapcsolatos támogatás elmaradása miatt a pár ennek ellenére folytatja a fogyasztást. A munkatársak mindkét esetben tehetetlennek érezhetik magukat, és ez traumatikus élményt jelenthet számukra. Megoldás lehet, ha a vezetők több szupervíziót biztosítanak az érintett munkatársaknak, akik ilyen esetekben támogatják az ügyfeleket és párokat, és reflektív gyakorlati foglalkozásokat szervezhetnek a csapatuk számára.

A [Hajléktalan emberek palliatív ellátásának eszköztára](#) további útmutatást és tanácsokat tartalmaz a teamek számára az életvégi ellátással és a gyászfolyamatokkal kapcsolatos támogatására vonatkozóan.

Gyászfolyamatok

A St Mungo's palliatív ellátás koordinátora olyan esetekről beszélt, amikor a gyászoló partnerek a társuk halála után kockázatosabb viselkedésbe kezdtek, ami gyakran börtönbüntetéshez és/vagy súlyosabb drog- és alkoholfogyasztáshoz vezetett.

A munkatársaknak figyelembe kell venniük, hogy a gyászoló partner milyen kiszolgáltatott helyzetben van, és tekintettel kell lenniük az ő sajátos igényeire. Ha például a partner drogot és alkoholt fogyaszt, a fogyasztás megnövekedhet, és erre reagálni kell - például ellenőrizni az állapotát és rendszeres esetmegbeszéléseket tartani. A partner gondozási tervét át kell alakítani a gyászfolyamatra tekintettel, figyelembe véve az esetleges változásokat az ügyfél magatartásában, érzékenységében és az ezekhez kapcsolódó kockázatokban.

"Nyolc éven át az utcán éltem, aztán találkoztam valakivel, és egymásba szerettünk. Másfél évvel ezelőtt meghalt, 20 évig voltam vele. Egyszer csak nagyon megbetegedett, kiderült, hogy rákos. A helyzet az volt, hogy én vezettem be őt a keményebb drogokba, amitől megbetegedett, így ezt nekem kell cipelnem. Mindkettőnket ugyanaz a szenvedélybeteg segítő szolgálat támogatott, de nem mentünk el a közös találkozókra, amiket ajánlottak, mert nem álltunk készen a leszokásra. Miután meghalt, ismét magas kockázatúvá váltam. Az utcán éltem, és új kapcsolatot kezdtem valakivel, aki aztán rávett, hogy segítsek neki egy betörésben, és elkaptak. Hat hónapig voltam börtönben, és miután kiengedtek, újra drogoztam. és négy napig az utcán aludtam, amíg el nem fogadtam a St Mungo's ajánlatát. Nyugodtabbnak érzem itt magam, és gyásztanácsadáson vehetek részt. Az előző páromat az egy utcával arrább lévő temetőben temették el, így gyakran meglátogatom őt."

- *St Mungo's ügyfél*

Gyász

„*Nem szűnik meg attól egy párkapcsolat, ha az egyik partner elhunyt.*”

- *St Mungo's palliatív ellátás koordinátora*

Az ügyfél gyászélményét valószínűleg befolyásolja a veszteség jelentősége és jellege, valamint az a környezet, amelyben az ügyfél él. A gyászoló kliensek másképp tekinthetnek vissza a magatartásukra a partnerük halála után, ahogyan arra nem voltak képesek, amíg a partnerük élt. A munkatársaknak fel kell készülniük erre, és ha az ügyfél készen áll rá, felajánlhatják neki, hogy ítélezésmentes térben kísérik a gyászfeldolgozás folyamatában.

A St Mungo's Palliative Care Team példákat hozott fel olyan párokról, ahol a gyászoló félnek pont az elhunyt társa érzelmi támogatása hiányzik. Ez sokszor a partner saját veszteségélményére és/vagy mentálhigiénés problémáira vezethető vissza.

A halálesettel kapcsolatos információk a vizsgálat végéig nem hozhatók nyilvánosságra a partner számára, és a köztemetések megszervezése hosszú időt vehet igénybe, ami megrázó a gyászoló partnerek számára.

A [Hajléktalan emberek palliatív gondozásának eszköztára](#) részletes útmutatást nyújt a kulcsfontosságú képességekről és az ügyfelek gyászfolyamatainak támogatásáról.

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- A vezetők és a munkatársak megismerkedhetnek a [Hajléktalan emberek palliatív ellátása eszköztárban](#) található tanácsokkal és útmutatásokkal.
- A vezetők gondoskodjanak arról, hogy legalább egy csapattag részt vegyen az esetfelelősöknek szóló személyes gyászképzésen.
- A vezetők vegyék fel a kapcsolatot a szervezetük Palliatív Gondozási Szolgálatával, hogy tanácsot és útmutatást kapjanak az ügyfelek támogatásáról a palliatív/életvégi ellátás, valamint a veszteség és a gyászfolyamat során.
- A vezetők vegyék figyelembe, mennyire összetett feladat a párok élet végi gondozása és/vagy a gyászfeldolgozás támogatása, és biztosítsák, hogy a munkavállalók strukturált támogatást kapjanak a

folyamathoz.

Párkapcsolati erőszak

Ez a fejezet abban az esetben ad iránymutatást, ha egy kapcsolatban családon belüli bántalmazás gyanúja merül fel vagy derül ki, és a bántalmazás túlélője nem kér a bántalmazótól távoltartást. Ha a kapcsolati erőszak túlélője el akar válni az elkövetőtől, a munkatársak használják a szervezetük családon belüli erőszakra és a védelemre vonatkozó irányelveit, támogatva a túlélőt a megfelelő lakhatásba kerülésben.

Párkapcsolati erőszak meghatározása

A családon belüli vagy a párkapcsolati bántalmazás alatt a 16 éves vagy annál idősebb személyek közötti - nemre vagy szexualitásra való tekintet nélkül - nemi vagy családi kapcsolatban álló, vagy volt intim partnerek és családtagok közötti kontrolláló, kényszerítő vagy fenyegető magatartást, erőszakot vagy bántalmazást értjük. Ez magában foglalhatja, de nem korlátozódik kizárólag a lelki, fizikai, szexuális, pénzügyi és érzelmi bántalmazásra. Ide tartozik az úgynevezett "becsületen" alapuló erőszak, a női nemi szervek megcsonkítása (female genital mutilation, FGM) és a kényszerházasság is, amennyiben ezeket partnerek, volt partnerek vagy családtagok követik el. A párkapcsolati bántalmazást a kapcsolaton belüli kényszerítő és irányító magatartás jellemzi, ahol az elkövető hatalmat gyakorol a túlélő felett - ez a visszafogott bántástól a szélsőséges viselkedésig terjedhet, és minden esetben jelentős traumát okoz a családon belüli erőszak túlélőinek⁴².

A párkapcsolati erőszak nemi alapú bűncselekmény, és aránytalanul nagy mértékben érinti a nőket. A nők nagyobb valószínűséggel élnek át tartós fizikai, pszichológiai vagy érzelmi bántalmazást, illetve sérüléssel vagy halállal végződő erőszakot.⁴³

Párkapcsolati erőszak és hajléktalanság

A hajléktalan emberek jó eséllyel gyermekkori traumát éltek át, és a trauma ciklusai felnőttkorukban

---

⁴² <https://www.gov.uk/government/news/new-definition-of-domestic-violence>,
https://hu.wikipedia.org/wiki/Csal%C3%A1don_bel%C3%BCl%C3%A9r%C5%91szak

[https://hu.wikiped](https://hu.wikipedia.org/wiki/Csal%C3%A1don_bel%C3%BCl%C3%A9r%C5%91szak)

⁴³ <https://www.womensaid.org.uk/information-support/what-is-domestic-abuse/domestic-abuse-is-a-gendered-crime/>

is folytatódnak.⁴⁴ Ezek a tapasztalatok negatívan befolyásolhatják az önbecsülésüket, az önismeretüket és az autonómia érzését.

A hajléktalan párok, különösen a férfiakkal⁴⁵ kapcsolatban élő hajléktalan nők könnyen célpontjává válhatnak bántalmazó és kizsákmányoló partnereknek. A túlélők gyakran nem rendelkeznek egészséges párkapcsolati modellekkel; a családon belüli erőszak túlélői nem választják a bántalmazó partnerrel való együttlétet, és nem választják a bántalmazást.

A bántalmazás hatásai tehetetlenné és szorongóvá tehetik a munkatársakat, valamint másodlagos traumát okozhatnak a partnerük által bántalmazott ügyfelek és a bántalmazó ügyfelek támogatása révén:

"Ez az egész az életet is kifacsarja belőlem, és férfiként az ember egyszerűen bele akar ugrani és meg akarja védeni [azt, aki a családon belüli erőszak áldozata/túlélője]. Az a lényeg, hogy megpróbáljuk támogatni őket."

- St Mungo's utcai szociális vezető

"Lehet, hogy minden a helyén van - védelmi riasztás, MARAC -, de akkor is úgy mész haza, hogy a mellkasodban érzed az aggodalmat, hogy valami történni fog."

- St Mungo's utcai szociális vezető

Munkatársak támogatása

A túlélő számára az esetfelelős lehet az első személy az életében, aki következetesen segíti és a támogatja őt. Fokozatosan segít az ügyfélnek megbízni a gondozójában, aki helyzeténél fogva támogatni tudja őt a párkapcsolati erőszakkal kapcsolatban. Ez alatt az idő alatt a munkatárs tanúja lehet annak, hogy az ügyfél többször is bántalmazó kapcsolatba kerül, ami másodlagos traumát okozhat. Ezért létfontosságú, hogy a munkatársaknak rendszeres szupervíziós foglalkozásokat kínáljanak, és a vezetők kövessék a szervezet traumaútvonalát.⁴⁶ Mivel sok munkatársnak lehetnek családon belüli erőszakkal kapcsolatos saját tapasztalatai, beleértve a gyermek- és serdülőkori

---

⁴⁴ No One Left Out: Solutions Ltd for Westminster City Council (2015) Psychologically Informed Environments <https://www.homes.org.uk/sites/default/files/site-attachments/Creating%20a%20Psychologically%20Informed%20Environment%20-%202015.pdf>

⁴⁵ Brighton Women's Centre (2018) Couples First? <https://www.commonwealhousing.org.uk/static/uploads/2018/12/Couples-First-Brighton-Womens-Centre.pdf>

⁴⁶ <https://cdn.mentalhealthatwork.org.uk/wp-content/uploads/2019/07/30101914/SM-Pathway-for-staff-exposed-to-a-traumatic-incident-at-work-FINAL.pdf>

családon belüli erőszakot, a rendszeres szupervíziós foglalkozások megszervezése azt is biztosíthatja, hogy a személyes tapasztalatok ne legyen akadályai a szakemberek szakmaiságának.

"Ha valaki a saját életében megtapasztalta a bántalmazást, akkor ez nagyon felkavaró lehet. A családotban és a veled történt dolgok újrarájátszódhatnak. Mindig arra összpontosítok, hogy javítsak valakinek a helyzetén, hogy képessé váljanak arra, hogy előnyösebb döntéseket hozzanak, hogy érezzék, hogy be tudnak fektetni egy egészségesebb kapcsolatba. Szükségük van térre, hogy ezt megtehessék."

- St Mungo's utcai szociális vezető

Jó gyakorlat

A Westminsterben működő SLam pszichoterapeutái rendszeres párkapcsolatokra reflektáló esetmegbeszélőket tartanak a szállások dolgozói számára a kerületben. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a munkatársak számára biztonságos és támogató térben megvitassák a párokkal való munka során felmerülő kihívásokat.

Párok kapcsolati erőszak kezelése

A London-szerte megismert esetek azt mutatják, hogy a párok kapcsolati erőszakot túlélő hajléktalan emberek, akik szeretnék a partnerükkel együtt maradni, nagyobb valószínűséggel hagyják el a szállásukat, ha elválasztják a párjuktól. Ez fokozottan igaz, ha olyan szállásra költöztetik őket, ahol tilos a látogatás. Ha a bántalmazó az utcán alszik, vagy olyan szálláson, ahol nincs személyzet, a bántalmazásos eseteknek kisebb a valószínűsége, hogy szemtanúi lesznek, és ezért kevésbé jelentik azokat. Emiatt nő a súlyos sérülések és az emberölés kockázata is.

Párok kapcsolati erőszak, kultúra és hiedelmek

Az ügyfél kultúrája és/vagy meggyőződései nem magyarázhatják az irányító, kényszerítő vagy bántalmazó viselkedést a kapcsolataiban. A párok kapcsolati bántalmazást ebben a dinamikában megélő túlélők számára hasznos lehet, ha a munkatársak és a hatóságok által nyújtott támogatás mellett az identitásra reagáló, családon belüli bántalmazással foglalkozó szolgáltatásoktól is kapnak támogatást: lásd [A családon belüli erőszakkal foglalkozó szolgáltatások jegyzéke](#). A munkatársak is felvehetik a kapcsolatot ezekkel a szolgálatokkal, hogy tanácsot kérjenek a túlélő legjobb támogatásához. Ez

különösen hasznos lehet olyan esetekben, amikor a túlélő nem azonos kultúrájú az elkövetővel.

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Javasoljuk, hogy az utcán élő párokat, akiknél bántalmazást állapítottak meg, 24 órás személyzettel rendelkező, magas szintű szállókon helyezték el, az épület különböző részein lévő, különálló szobákban. Az ismert esetekből az derült ki, hogy a túlélő a legtöbb időt általában a partnere szobájában tölti, de ez az elrendezés a túlélőnek saját teret biztosít, ha azt szeretné használni. Ha kockázatot vállalnak arra, hogy egy párt ugyanazon a szálláson helyeznek el, gondoskodjanak arról, hogy a szervezet biztonsági vezetőjét és regionális vezetőjét tájékoztassák erről a döntésről.
- Ha a munkatársak bántalmazást gyanítanak, vagy más lakók jelentik, az eset után próbáljanak meg a túlélővel négy szemközt és a számára biztonságos időpontban beszélni. Ekkor a team egy képzett tagja a túlélővel együtt kitöltheti a [DASH RIC értékelést](#), vagy saját megítélése alapján elvégezheti azt. Ne beszéljen a feltételezett elkövetővel ezekről a gyanúkról, és ne beszéljen mindkét partnerrel a helyzet mediálása érdekében.
- Mint minden olyan erőszakos incidens esetében, amelynek a személyzet szemtanúja, a dolgozóknak a 112-öt kell hívniuk, jelenteniük kell a rendőrségnek, és követniük kell a szervezetük biztonsági eljárását. A dolgozók harmadik félként feljelentést tehetnek a rendőrségen, ha a túlélő nem akar semmilyen intézkedést, de beleegyezett, hogy az incidensről rendőrségi jegyzőkönyv készüljön.
- Minden bántalmazó incidenst, akár gyanús, akár tanúja volt, naplózni kell, és naprakészen kell tartani. Az elkövető esetfelelőse nem oszthat meg semmilyen információt a túlélővel kapcsolatban. Mindkét partner esetfelelőseinek rendszeres kapcsolatban kell állniuk egymással, mivel ez segít a kockázatok csökkentésében és kezelésében.
- Ez a [Reagálás a családon belüli erőszakra diagram](#) kinyomtatható és használható a munkatársak irodáiban.

Hajléktalanellátó szervezetek és önkormányzatok

- Az ügyfelekkel kapcsolatba kerülő összes munkatársnak képzést kell kapnia a családon belüli erőszakról, hogy felismerje a kapcsolati erőszak jeleit és megértse a bántalmazás dinamikáját.
- Minden ügyféllel kapcsolatba kerülő munkatársat ki kell képezni a [DASH RIC értékelés](#) elvégzésére.
- A férfiakat és nőket egyaránt ellátó, magas szükségletű szállásokon dolgozó összes munkatársnak trauma-alapú képzésben kell részesülnie a hátrányos helyzetű nőkkel folytatott munkához. Ez a Camdenben található St Mungo's szálló jó gyakorlata, amely pozitív eredményeket ért el a komplex szükségletekkel rendelkező, különösen a párkapcsolatukkal küzdő női klienseik esetében.

Housing First

A Housing First szálláshelyek nem rendelkeznek személyzettel, a lakó szabadon fogadhat látogatókat, miközben ügyfeleik gyakran maguk is a családon belüli erőszak túlélői vagy feltételezett elkövetői. Ezért a dolgozók az ügyfeleik, valamint más lakók beszámolóira, és saját képességeikre támaszkodnak a családon belüli erőszak jeleinek felismerésében. A Housing First munkatársai továbbra is követhetik a fenti útmutatást, de biztosítaniuk kell, hogy a szervezetük biztonsági vezetője és regionális vezetője tisztában legyen a családon belüli erőszak nyomon követésével kapcsolatos kihívásokkal. Minden Housing First munkatársnak részt kell vennie a családon belüli erőszakkal kapcsolatos képzésen, hogy felismerje a családon belüli erőszak jeleit és megértse a bántalmazás dinamikáját.

DASH RIC értékelés

Minden dolgozót ki kell képezni a [DASH RIC értékelés](#) elvégzésére, és ki kell tölteni a túlélővel, ha hajlandó részt venni benne. A DASH RIC kitölthető a dolgozó saját helyzetértékelése alapján is, ami hasznos azokban az esetekben, amikor a túlélő nem együttműködő. Ha az értékelés elkészült, azt el lehet küldeni a helyi hatóság több szervezetet tömörítő kockázatértékelési konferencia (MARAC) ügyintézőjének.

Független családon belüli erőszakkal foglalkozó ügyvédek (Independent Domestic Violence Advocates, IDVA)

Az utcán élő vagy hajléktalan túlélőnek személyközpontú kockázatértékelésre lesz szüksége a helyi hatóság független családon belüli erőszakkal foglalkozó független tanácsadójától (IDVA), hogy felmérje a környezetet, amelyben él. Különbség lehet például egy utcán alvó pár és egy szállón élő pár között. A munkatársak találkozhatnak a jogsegélyszolgálattal, mielőtt elkezdenék a túlélő támogatását, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy megértik a hajléktalan túlélők sajátos szükségleteit. A túlélő esetfelelősének jelen kell lennie a túlélő és a jogsegélyszolgálat közötti találkozásokon, hogy támogatást nyújtson és tovább segítse az érdekérvényesítésben.

"A MARAC-ok általában nem működnek az utcán élők esetében. Az IDVA biztonsági terve arról szól, hogy a késeket elzárva tartják-e - hogyan érinti ez a mi ügyfeleinket, akik az utcán élnek? Nem fognak kijönni és meglátogatni valakit, mivel azt mondják, túl nagy a kockázat, ha együtt látják őket, még akkor is, ha ők együtt élnek az utcán. A szolgálat azt állítja, hogy a túlélő "nem áll készen". A Solace utcai segítő szolgálat IDVA-ja nagyszerű volt, mivel megértette a családon belüli erőszak összetettségét az ügyfeleink számára, de nem maradt sokáig, és utána minden visszatért a régi kerékvágásba."

- A St Mungo's utcai szociális munkás vezetője

Kölcsönös abúzus

Számos munkatárs számolt be a "kölsönös" párkapcsolati bántalmazás eseteiről, amikor mindkét partner egyaránt elkövetőnek és áldozatnak tűnik. A kölsönös családon belüli bántalmazás, amikor mindkét vagy valamennyi partner kontrolláló és kényszerítő magatartást alkalmaz, nagyon gyakori. Az elsődleges elkövető és a túlélő között szinte mindig hatalmi egyensúlyhiány áll fenn.

Az elkövetővel úgy bánni, mintha túlélő lenne, káros és veszélyes, mert lehetőséget ad az elkövetőnek arra, hogy tovább kontrollálja a túlélőt. Az elkövetők megpróbálhatják manipulálni a szolgálatokat, hogy azt higgyék, hogy bántalmazást élnek át, hogy tovább izolálják és megbélyegezzék a túlélőt. Amennyiben kölsönös bántalmazás lehetősége merül fel, fontos, hogy reális képet kapjunk a kapcsolaton belüli hatalmi- és kontroldinamikáról, hogy megállapíthassuk, melyik fél van nagyobb veszélynek kitéve a súlyos bántalmazás szempontjából. Egyes esetekben a túlélők önvédelemből vagy frusztrációból erőszakot alkalmazhatnak partnerükkel szemben. Ezt nevezzük erőszakos ellenállásnak. Az erőszakos ellenállás során a túlélő erőszakot alkalmaz, de nem a kényszerítő, irányító viselkedés mintájának részeként. Ez gyakran ahhoz vezet, hogy a bántalmazás egész történetét és a jelenlegi bántalmazást "mérgező kapcsolatnak" tekintik, ahelyett, hogy a kiterjedt és folyamatos bántalmazás mintájaként azonosítanák.

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Javasoljuk, hogy a fő elkövetőt azonosítsák, és a túlélőt a MARAC-hoz irányítsák, miután mindkét partnert értékelték. Ha a fő túlélő férfi, férfi vagy LMBTQ+ IDVA-t lehet kérni, és [Respect férfi túlélők támogatásáról szóló útmutatójára](#) lehet hivatkozni.

- Ha az elkövető is ugyanazon a szállón élő ügyfél, akkor őt a túlélőtől elkülönítve kell támogatni. Lehet, hogy a túlélő nem akarja elhagyni az elkövetőt, ez azonban lehetőséget ad neki arra, hogy biztonságban beszéljen a bántalmazásról, és megfelelő támogatást kapjon.

Egészségtelen vagy bántalmazó kapcsolat?

A munkatársaknak óvakodniuk kell attól, hogy előre kontrolláló viselkedést feltételezzenek egy olyan kapcsolatban, ahol a pár hosszú ideig, gyakran több éven keresztül aludt az utcán. A pár tehet olyan megjegyzést vagy gesztust, amely nem mindig a párkapcsolati erőszak jele, de lehet, hogy egy egészségtelen kommunikációs stílus alakult ki közöttük, amikor az utcán egymásra kellett, hogy támaszkodjanak pusztán a saját biztonságuk érdekében, és a mindennapi stresszhelyzetekkel is együtt kellett megbirkózniuk. Ha a kontrolláló viselkedés aggasztóvá válik, miután a pár egyéni és közös támogatást kapott, a munkatársaknak ezt figyelemmel kell kísérniük és rögzíteniük kell.

Esettanulmány

Anna tíz éve él együtt a partnerével, ebből öt évet töltöttek együtt az utcán. Annát és élettársát 18 hónapig külön szobában helyezték el egy szállón, és nem ajánlottak fel nekik közös lakhatást, ahová más párokat költöztettek. Anna úgy érezte, hogy azt feltételezték, hogy partnere kontrollálja, de ezt soha nem vetették fel neki nyíltan. Nem fogadta jól, hogy külön foglalkoztak velük, mivel addig mindent együtt csináltak, és nem volt olyan dolog, amit ne tudott volna elmondani a párja előtt, és fordítva. Anna azt kéri, hogy a szálló személyzete értse meg, hogy minden pár egyedi, és rugalmasan dolgozzanak velük, hallgassák meg őket. Anna elmondta, hogy épp elég nagy kihívást jelentett számára és partnerének a hajléktalanság és a szerhasználat miatti megbélyegzés, így az az érzés, hogy a munkatársak feltételezik, hogy partnere bántalmazó, még nehezebbé tette a bizalmat abban, hogy nem ítélik el őket. Anna és partnere az elmúlt három évben együtt éltek a St Mungo's félig független lakásában, és úgy érezték, hogy mind egyénként, mind párként jobban meghallgatják és tiszteletben tartják őket.

LMBTQ+ túlélők

"Sok transz embert bántalmaznak a partnerek, barátok, családtagok és a társadalom."

- St Mungo's ügyfél, LMBTQ+ útvonal

A [Galop](#) jelentése bizonyítja, hogy az LMBTQ+ emberek hasonló típusú családon belüli

bántalmazást tapasztalnak és élnek át, mint heteroszexuális, ciszgender társaik, azonban az LMBTQ+ túlélők nagyrészt láthatatlanok maradnak. Emellett az LMBTQ+ túlélők még mindig jelentős akadályokkal szembesülnek a menedékházakhoz és az általános szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében⁴⁷.

A családon belüli erőszak LMBTQ+ hajléktalan túlélőit még kevésbé azonosítják és támogatják. Az LMBTQ+ és azonos nemű hajléktalan párok biztonságos azonosítására vonatkozó útmutatás az [LMBTQ+ párkapcsolatok](#) című részben található, a szexualitásra és nemre vonatkozó kérdésekkel kapcsolatos részben.

"A volt barátom kiderítette, hogy mikor érkezik meg a rokkantsági járadékom, és a nap minden órájában megállás nélkül hívogatott, hogy pénzt kérjen tőlem. Ha nemet mondtam, azt mondta, hogy gyenge vagyok. Rosszul éreztem magam, mert azt mondta, hogy nincs pénze kajára. Alkoholista volt, krónikus betegséggel, és ezeket a dolgokat fegyverként használta, hogy manipuláljon engem. Amikor megpróbáltam szakítani vele, öngyilkossággal fenyegetőzött".

- A St Mungo's kliense.

A családon belüli bántalmazás jelei eltérhetnek a heteroszexuális és/vagy ciszgender hajléktalan párokétól, attól függően, hogy a túlélő milyen identitásokkal és identitásbeli kereszteződésekkel rendelkezik.

Az elkövető például felhasználhatja a túlélő bevándorlási státuszát arra, hogy kontrollálja őt, ha tudja, hogy a túlélő homofób és/vagy transzfób erőszak miatt menekült el származási országából. Az [LMBTQ+ hatalom és kontroll kerék](#) a családon belüli bántalmazás sajátos jeleit mutatja be az LMBTQ+ kapcsolatokban.

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállókon dolgozók

- Ahol lehetséges, a munkatársaknak követniük kell a családon belüli erőszak nyomon követésére vonatkozó útmutatást és ajánlásokat, lásd fentebb. Meg kell azonban kérdezniük, hogy a pár szeretné-e, hogy az LMBTQ+ lakhatási útvonal keretében helyezték el, ha a túlélő a partnerével akar maradni.

---

⁴⁷ Galop (2018) LGBT+ People's Experiences of Domestic Abuse (http://www.galop.org.uk/wpcontent/uploads/Galop_domestic-abuse-03a-low-res-1.pdf)

Az itt dolgozók nagyobb valószínűséggel képzettek és tisztában vannak azzal, hogy a családon belüli erőszak milyen hatással van az LMBTQ+ hajléktalan túlélőkre. Ugyanakkor a szállón dolgozók és az utcai szociális munkások felelőssége is, hogy képezzék magukat erről, mivel sok LMBTQ+ kliens nem biztos, hogy felvállalja magát, vagy inkább egy általános lakhatási programban szeretne élni.

- A munkatársaknak azt is szem előtt kell tartaniuk, hogy a női ügyfelek elhelyezése a csak nők számára fenntartott szolgáltatásokban nem biztos, hogy megfelelő vagy biztonságos, ha éppen egy nőtől szenvedtek el bántalmazást.

Családon belüli erőszakkal foglalkozó szervezetek

Személyiségüktől függően egyes túlélők számára a kapcsolati erőszakkal kapcsolatos általános támogató szolgáltatások nem képesek kielégíteni minden igényüket. Ha a túlélő elkezd igénybe venni a családon belüli erőszakkal kapcsolatos támogatást, meg kell kérdezni, hogy szeretné-e, ha speciális szolgáltatásokhoz, például a BAME nők, LMBTQ+ nők, LMBTQ+ emberek és férfi túlélők számára nyújtott szolgáltatásokhoz is irányítanak, és el kell magyarázni, hogy ez miért lehet hasznos a számára. A munkatársak használhatják a szolgáltatásjegyzéket, további részletek megtalálhatók a Párokkal zajló munka alapelvei fejezetben, az [interszekcionalitásról szóló részben](#).

LMBTQ+ párkapcsolatok

Helyes kérdésfeltevés

Amint azt az eszköztár [Adatok és átláthatóság](#) című fejezete is megállapítja, az LMBTQ+ ügyfelek és párok saját feltételeik szerinti biztonságos azonosításához szükség van a megfelelő kérdések feltevésének magabiztosságára és képességére ahhoz, hogy a megfelelő útvonalakat meg tudjuk találni számukra. Például egy LMBTQ+ pár szeretne az LMBTQ+ vagy egy általános lakhatási útvonalon elhelyezést kapni, de a munkatársaknak képesnek kell lenniük meghatározni, hogy a LMBTQ+-ként azonosítják-e magukat.

Azt is fontos megjegyezni, hogy az azonos neműek szállóin élő ügyfelek szexuális és intim kapcsolatot létesíthetnek más azonos nemű lakókkal, és nem biztos, hogy leszbikusnak, melegnek vagy biszexuálisnak vallják magukat. Egyes kliensek lehetnek férfiakkal szexuális kapcsolatot létesítő férfiak (MSM) vagy nőkkel szexuális kapcsolatot létesítő nők (WSW). Ha a team ezt észlelte,

a munkatársak a jelenlegi kapcsolataikra vonatkozó nyitott kérdésekkel rákérdezhetnek, ahelyett, hogy közvetlenül megkérdeznék, hogy kapcsolatban vannak-e egy bizonyos másik ügyféllel. Ez egy jó alkalom arra is, hogy megkérdezzék, hogy az ügyfélnek szüksége van-e fogamzásgátlásra, lásd a [Szexuális és reprodukciós egészség](#) című fejezetben található útmutatást.

Párkapcsolatok

Az LMBTQ+ párok és kliensek a heteroszexuális, ciszgender társaikhoz hasonlóan sokféleképpen élik meg a kapcsolataikat. Az ebben az eszköztárban található jó gyakorlatok példái bármelyik párra alkalmazhatók. Fontos azonban, hogy a munkatársak tisztában legyenek azzal, hogy a hajléktalanság és a többszörös hátrányos helyzetből eredő egyéb tényezők nagyobb kihívást jelenthetnek az LMBTQ+ kliensek számára, mivel ezek mellett valószínűleg a homofóbiából és/vagy transzfóbiából eredő diszkriminációval és egyéb egyenlőtlenségekkel is meg kell küzdeniük, és olyan segítőkre van szükségük, akik kiállnak mellettük.

Sok LMBTQ+ ügyfél a családtagok és barátok homofób és/vagy transzfób hozzáállása miatt válik hajléktalanná, akikkel korábban együtt éltek. Egy LMBTQ+ pár tagjai valószínűleg közös, alighanem hasonlóan traumatikus életeseményekben is támogatják egymást. Ha a munkatársak megértőek ezen a területen, az biztosíthatja, hogy az LMBTQ+ párok és ügyfelek benne maradnak a segítő folyamatban, mivel nagyobb valószínűséggel bíznak abban, hogy a szociális munkások képzettek és tisztában vannak a szükségleteikkel. Fontos felismerni, hogy minden LMBTQ+ ügyfél vagy pár egyedi, és ez a felismerés lehetővé teszi a támogatás személyközpontú megközelítését.

"Az esetfelelősöket ki kell képezni arra, hogy úgy beszéljenek a kapcsolatokról, hogy közben ne tűnjenek kíváncsiszkodónak, és meg kell érteniük, hogy minden ügyfél tapasztalata egyedi."

- St Mungo's ügyfél, LMBTQ+ útvonal

"Szeretnék egy egészséges kapcsolatot, ahol tanulunk egymástól. Az ideális partnerem támogatna a fogyatékoságom tekintetében és abban, amin feketé, meleg férfiként keresztül kell mennem.

Egységben az erő, és az egységgel együtt bármilyen akadályt le tudunk győzni".

- A St Mungo's kliense

Jó gyakorlatok és ajánlások

Utcai szociális munkások és szállásokon dolgozók

- A munkatársak tájékoztathatják ügyfeleiket arról, hogyan működnek a lakhatási útvonalak, és ismertethetik velük az LMBTQ+ lehetőséget, függetlenül attól, hogy az ügyfél felvállalta-e az identitását. Ez a gyakorlat normalizálja az LMBTQ+ identitást. Egyes LMBTQ+ párok és ügyfelek nem kívánják ezt felfedni, ezért fontos, hogy a dolgozók rendszeresen tájékozódjanak az ügyfél demográfiai jellemzőiről. Ennek érdekében készült a [Személyes kérdések helyes feltevése kérdőív](#), amely a szexualitásra, a nemi identitásra és a kapcsolatokra vonatkozó kérdéseket tartalmaz. A szexualitásra és a nemi identitásra vonatkozó kérdéseket a The Outside Project útmutatásából adaptálták, szintén a Stonewall Housinggal együttműködésben.
- Az eszköztárban további LMBTQ+-specifikus és identitásra reagáló szolgáltatások is szerepelnek, amelyekre a konkrét támogatási igények alapján lehet hivatkozni: [Szexuális és reprodukatív egészség](#), [Párkapcsolati erőszak](#), [Drog- és alkoholfogyasztás](#), valamint a [Párokkal zajló munka alapelvei](#).

Önképzés

Mivel az LMBTQ+ párkapcsolatok a szolgáltatásokon belül is létrejöhetnek, és egyes LMBTQ+ ügyfelek a hagyományos szolgáltatásokat részesíthetik előnyben, minden munkatárs felelőssége, hogy megértse az LMBTQ+ ügyfelek és párok igényeit. A munkatársaknak óvakodniuk kell attól, hogy a „coming out”-olt LMBTQ+ kollégákra hagyatkozzanak a képződésben, mivel rengeteg segédanyag áll rendelkezésre, mindenki szabadon továbbképezheti magát. A munkatársak nem szabad előre azt feltételezni, hogy egy LMBTQ+ ügyfél vagy pár egy LMBTQ+ munkavállalót fog előnyben részesíteni - az ügyfeleket meg kell kérdezni a preferenciáikról, és meg kell hallgatni őket.

A munkavállalók az LMBTQ+ identitások definícióit a [Stonewall fogalomtárában](#) találhatják meg.

"Az esetfelelősöm mindig megkérdezi, hogyan alakulnak a kapcsolataim. Ha társkereső alkalmazásokat használok, érdeklődik, hogy megbizonyosodjon arról, hogy biztonságban vagyok."

- St Mungo's ügyfél, LMBTQ+ útvonal

Pride – meleg büszkeség

A meleg büszkeség ünneplése a szolgáltatásokban, valamint a zászlók, plakátok, támogató szolgáltatások, [pozitív példaképek](#) és egyéb, az LMBTQ+ közösséggel kapcsolatos kommunikáció egész évben történő kihelyezése segít az LMBTQ+ pároknak és ügyfeleknek abban, hogy megbecsültnék érezzék magukat. Az Outside Project LMBTIQ+ Emberek Támogatása a Hajléktalanellátó Szolgálatokban című útmutatója további ajánlásokat tartalmaz:

- A munkatársi teamek hozzanak létre LMBTIQ+ munkatársi és ügyfélfórumokat és csoportokat. Rendszeresen ismerjék el a közösséget - nem csak az LMBTIQ+ történelmi hónap és a Pride szezonban -, különösen pedig azokat, akik még inkább marginalizálódnak, azaz a transz, biszexuális és interszexuális közösséget a következők kialakításával:

- Transznemű Emléknapi, amely az elmúlt évben meggyilkolt transznemű emberekre emlékezünk - november 20-án.
- A biszexuális láthatóság napja - szeptember 23.
- Interszexuális tudatosság napja - október 26.
- Vezessenek be egyszerű, apró dolgokat, mint például a sárga és lila szín viselése az Interszexuális Tudatosság napján, és beszéljék meg a szolgálatukban lévő emberekkel, hogy ez miért fontos⁴⁸.

---

⁴⁸ The Outside Project (2019) Supporting LGBTIQ+ People in Homelessness Services <https://www.homeless.org.uk/sites/default/files/site-attachments/Supporting%20LGBTIQ%2B%20people%20in%20homelessness%20services%20May2019.pdf>